

MINISTERUL SĂNĂTĂȚII,
MUNCII ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AL REPUBLICII MOLDOVA

**STANDARDUL DE ORGANIZARE
ȘI FUNCȚIONARE A SERVICIILOR
DE PREVENIRE HIV ÎN MEDIUL
POPULAȚIILOR-CHEIE, INCLUSIV
A TINERILOR DIN ACESTE GRUPURI**

Chișinău, 2020

MINISTERUL SĂNĂTĂȚII,
MUNCII ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AL REPUBLICII MOLDOVA

**STANDARDUL DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE
A SERVICIILOR DE PREVENIRE HIV
ÎN MEDIUL POPULAȚIILOR-CHEIE,
INCLUSIV A TINERILOR DIN ACESTE GRUPURI**

Aprobat la ședința Consiliului de Experți al MSMPS din 12.03.2020, proces verbal nr.1

Aprobat prin Ordinul MSMPS nr.278 din 18.03.2020 Cu privire la aprobarea Standardului de organizare și funcționare a serviciilor de prevenire HIV în mediul populațiilor-cheie, inclusiv a tinerilor din aceste grupuri

Colectivul de autori

Silvia Stratulat	Agenția Națională pentru Sănătate Publică
Maia Rîbacova	Spitalul Dermatologie și Maladii Comunicabile
Iulia Eftodii	Spitalul Dermatologie și Maladii Comunicabile
Ala Iațco	Uniunea pentru Prevenirea HIV și Reducerea Riscurilor

Recenzenți oficiali

Constantin Spînu	Doctor habilitat în științe medicale, profesor universitar, Agenția Națională pentru Sănătate Publică
Luminița Guțu	Doctor în științe medicale, conferențiar universitar, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”
Victoria Ciubotaru	Coordonatorul Programului Național privind Sănătatea și Drepturile Sexuale și Reproductive, Centrul de Sănătate a Reproducerii și Genetica Medicală, Institutul Mamei și Copilului
Andrei Lungu	Uniunea Avocaților din Republica Moldova

Standardul de organizare și funcționare a serviciilor de prevenire HIV în mediul populațiilor-cheie, inclusiv a tinerilor din aceste grupuri, a fost elaborat de către grupul de lucru cu implicarea activă în procesul consultativ a instituțiilor guvernamentale și neguvernamentale ce activează în domeniul prevenirii HIV/SIDA și ITS. Standardul respectiv asigură implementarea actelor normative existente cu privire la infecția HIV și se bazează pe recomandările internaționale elaborate de către OMS, UNAIDS, UNFPA și alte organizații internaționale, precum și pe o serie de ghiduri și standarde operaționale care reglementează furnizarea de servicii de reducere a riscurilor de infectare cu HIV a populațiilor-cheie, inclusiv a tinerilor din aceste grupuri.

Standardul a fost elaborat sub egida Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, cu suportul oferit de Fondul Națiunilor Unite pentru Populație (UNFPA) și Programul Comun al Națiunilor Unite privind HIV/SIDA (UNAIDS), în cadrul Planului Comun al ONU privind SIDA. Acest document nu prezintă neapărat punctul de vedere al UNFPA, UNAIDS, sau al oricărei alte organizații afiliate.

Standardul este destinat:

1. lucrătorilor medicali și specialiștilor în sănătate publică care realizează activități de prevenire a infecției HIV în rândul populațiilor-cheie, inclusiv a tinerilor din aceste grupuri;
2. organizațiilor non-guvernamentale/asociațiilor obștești ce activează în domeniul prevenirii HIV/SIDA și ITS.

Prevederile acestui standard sunt aplicate pentru prevenirea HIV în rândul populațiilor-cheie, inclusiv și în contextul unor situații de criza umanitară, situații excepționale, urgențe de sănătate publică.

CUPRINS

Abrevieri și acronime.....	5
Definiții și caracteristici ale populațiilor-cheie	6
Introducere	8
Scopul standardului de organizare și funcționare	12
Obiectivele standardului de organizare și funcționare	12
Principii generale în organizarea serviciilor de reducere a riscurilor în mediul populațiilor-cheie	13
Codul deontologic în prestarea serviciilor de prevenire HIV pentru populațiile-cheie	14
Metode de prestare a serviciilor de prevenire HIV pentru populațiile-cheie	16
Locuri de prestare a serviciilor de prevenire HIV pentru GRSI.....	18
Standarde de organizare și funcționare a serviciilor de prevenire HIV pentru populațiile-cheie inclusiv a tinerilor din aceste grupuri	19
Principiile de monitorizare și evaluare a standardului de organizare și funcționare a serviciilor de prevenire HIV în mediul populațiilor-cheie, inclusiv a tinerilor din aceste grupuri	26
Anexa 1. Indicatori de calitate.....	27
Anexa 2. Pachetul de servicii de prevenire HIV pentru persoane CDI, CD, LS, BSB și TG, ținând cont și de particularitățile oferirii serviciilor tinerilor din aceste grupuri.....	32
Servicii de prevenire HIV pentru GRSI.....	34
Descrierea serviciilor de prevenire HIV în mediul GRSI	35
Anexa 3. Lista consumabilelor, medicamentelor, soluțiilor dezinfectante și altor mijloace necesare pentru activitatea PRR în mediul GRSI	47
Anexa 4. Chestionar privind screening-ul tuberculozei.....	48
Anexa 5. Glosar cu termeni cheie utilizați	49
Anexa 6. Referințe bibliografice.....	51

ABREVIERI ȘI ACRONIME

BSB	Bărbați care întrețin relații sexuale cu bărbați
CTH	Consiliere și testare la HIV
GRSI	Grupuri cu risc sporit de infectare cu HIV
HIV	Virusul Imunodeficienței Umane
HVB	Hepatita virală B
HVC	Hepatita virală C
IEC	Informare, educare și comunicare
IMSP	Instituție medico-sanitară publică
ITS	Infecții cu transmitere sexuală
LS	Lucrători sexuali
LGBTQI	Lesbiene, gay, bisexuali/le, persoane transgender, persoane queer și intersex
OMS	Organizația Mondială a Sănătății
ONG	Organizație non-guvernamentală
Persoane CD	Persoane consumatoare de droguri
Persoane CDI	Persoane consumatoare de droguri injectabile
Persoane TG	Persoane transgen
PCN	Protocol Clinic Național
PCSS	Punct de consultanță și schimb al seringilor
PEP	Profilaxie Post-expunere la HIV
PREP	Profilaxia Pre-expunere la HIV
PRR	Program de reducere a riscurilor
PSAS	Programe de schimb de ace și seringi
SIDA	Sindromul Imunodeficienței Umane Achiziționate
SPN	Substanțe psiho-active noi
SSR	Sănătatea sexual-reproductivă
TARV	Tratament antiretroviral
Tânăr BSB	Bărbați/băieți până la vârsta de 18 ani care întrețin relații sexuale cu bărbați
TB	Tuberculoză
UNAIDS	Programul Comun al Națiunilor Unite privind HIV/SIDA
UNFPA	Fondul ONU pentru Populație
UNODC	Agencia Națiunilor Unite pentru Combaterea Drogurilor și Criminalității

DEFINIȚII ȘI CARACTERISTICI ALE POPULAȚIILOR-CHEIE

POPULAȚIA-CHEIE/GRSI – reprezintă un grup de persoane, care indiferent de epidemie sau de condițiile locale, sunt expuse unui risc înalt de infectare, din cauza comportamentului lor, iar circumstanțele juridice și sociale speciale sporesc vulnerabilitatea acestor grupe, ce influențează dinamica epidemiei HIV.

Populațiile-cheie reprezintă populațiile care epidemiologic sunt considerate a fi expuse la un risc mai sporit de infectare cu HIV în toată lumea și includ LS, BSB, persoanele TG, persoanele CDI și populațiile din penitenciare (persoanele în detenție și alte locuri închise).

GRUPURI VULNERABILE – sunt considerate grupurile de persoane care sunt în special vulnerabile către infectarea cu HIV, în anumite situații sau împrejurări.

În categoria grupurilor vulnerabile se încadrează tinerii, orfanii, persoanele fără adăpost, persoanele cu dizabilități, inclusiv migranții și muncitorii mobili.

PERSOANE CONSUMATOARE DE DROGURI INJECTABILE – sunt persoanele care își injectează substanțe psihotrope sau psiho-active în scopuri nemedicale.

PERSOANE CONSUMATOARE DE DROGURI sunt persoanele care consumă substanțe psihotrope sau psiho-active, substanțe psiho-active noi (catinoane, amfetamine, fenetilamine etc.) în scopuri nemedicale, inclusiv prin alte moduri de administrare decât injectarea, precum – prizarea, fumarea, inhalarea, altele.

LUCRĂTORI SEXUALI – sunt femeii, bărbații, persoane TG adulte (cu vârsta împlinită de 18 ani), care primesc bani sau bunuri în schimbul unor servicii sexuale, în mod regulat sau ocazional, și obligator în mod consensual.

Conform definiției Convenției ONU cu privire la Drepturile Copilului, copii și adolescenții sub vârsta de 18 ani, care primesc bani sau bunuri, favoruri în schimbul unei activități sexuale, sunt sexual exploatați și nu se includ în grupul lucrătorilor sexuali [49].

BĂRBAȚI CARE ÎNTREȚIN RELAȚII SEXUALE CU BĂRBAȚI – se referă la bărbații care au contact sexual și/sau relații amoroase cu alți bărbați, sau au o atracție sexuală față de persoanele de același sex, și includ bărbații care se atribuie la gay sau bisexuali, bărbați persoane TG care întrețin relații cu bărbați, și bărbații care se identifică heterosexuali, dar care se implică în relații sexuale cu alți bărbați.

Termenul BSB este utilizat pentru a determina tipurile de comportament sexual al bărbaților care întrețin relații sexuale cu alți bărbați, indiferent de motivația de a se angaja în contact sexual, sau de asociere la oricare „comunitate specifică”, sau de autoidentificare. Totodată, acest termen este utilizat pentru a descrie BSB, indiferent dacă aceștia practică sex cu femeile, sau au o identitate personală sau socială asociată, cum ar fi „gay” sau „bisexual”. Este importantă diferența dintre bărbații care împărtășesc identitatea nonheterosexuală (de exemplu, gay, homosexual, bisexuali), și bărbații care se identifică ca heterosexuali, dar care se implică în relații sexuale cu alți bărbați din diferite motive cum ar fi – izolarea, probleme financiare, dorință sexuală etc.

PERSOANE TRANSGEN – este un termen umbrelă pentru toate persoanele ale căror sens lăuntric al identității de gen este diferit de genul care le-a fost atribuit la naștere. O persoană născută de gen feminin, care se identifică ca bărbat, este bărbat/băiat TG. O persoană TG femeie/fată, este o persoană născută de gen masculin, care se identifică ca femeie/fată. Persoanele TG pot alege următorii termeni pentru a se descrie – „trans”, „trans persoană”, „femeie trans” sau pur și simplu „bărbat” sau „femeie”.

Cu referire la persoanele transgender se pot utiliza următorii termeni – TG femei, TG bărbați, transfemei, transbărbați, sau alți termeni care pot marca identitatea TG a persoanei într-o anumită cultură.

TINERII – sunt persoanele cu vârste cuprinse între 10-24 de ani, în acest segment de vârstă sunt incluși și adolescenții cu vârsta de 10-19 ani.

Tinerii din cadrul populațiilor-cheie, se referă la persoanele tinere care sunt membri ai unor populații-cheie, sau ai unor grupuri tinere ale populațiilor-cheie [49].

INTRODUCERE

Standardul de organizare și funcționare a serviciilor de prevenire HIV în mediul populațiilor-cheie, inclusiv a tinerilor din aceste grupuri, în continuare standard de organizare și funcționare, constituie o componentă ce asigură calitatea unui serviciu public de sănătate acordat și include ansamblul normativelor de calitate în furnizarea serviciilor de utilitate publică, stabilite prin acte normative.

Infecția HIV prezintă o problemă prioritară de sănătate publică la nivel global, regional și național. Conform datelor UNAIDS, la sfârșitul anului 2018, în lume trăiau cu HIV circa 37,9 milioane de persoane, ceea ce constituie aproximativ 0,5 % din populația lumii.

Actualmente Republica Moldova este caracterizată printr-o epidemie concentrată a infecției HIV în grupurile cu risc sporit de infectare: persoane CDI, LS și BSB (conform datelor estimative, sunt la nivel național – 36900 persoane CDI, 21300 LS și 17100 BSB).

Supravegherea epidemiologică de generația a II-a în rândul populației cu risc sporit de infectare (2016-2017), a arătat o prevalență a infecției HIV în rândul persoanelor CDI (13,9 % în Chișinău și 17,0 % în Bălți), printre LS (3,9 % în Chișinău și 22,3 % în Bălți), printre BSB (9,4% în Chișinău și 4,1% în Bălți).

În scopul reducerii transmiterii infecției HIV și ITS în mediul populațiilor-cheie din Republica Moldova, pe parcursul anului 2018, au fost realizate următoarele activități de prevenire:

- ◆ serviciile de prevenire HIV pentru persoane CDI au fost implementate prin intermediul a 10 ONG pentru persoane din 40 de localități și în 18 instituții penitenciare;
- ◆ serviciile de prevenire HIV pentru LS au fost implementate prin intermediul a 10 ONG pentru persoane din 30 de localități;
- ◆ serviciile de prevenire HIV pentru BSB au fost implementate prin intermediul a 6 ONG pentru persoane din 17 localități;
- ◆ au fost realizate activități pentru aderență la tratamentul farmacologic cu Methadone al dependenței de opiacee prin intermediul punctelor de tratament în 8 teritorii administrative și 13 penitenciare.

În anul 2018, în cadrul PRR au beneficiat de servicii de prevenire HIV – 20 801 persoane CDI; 8373 LS, și 4630 BSB. Cu servicii de prevenire HIV au fost acoperite: 56,4% dintre persoane CDI, 39,3% LS, și 27% BSB.

Atât în epidemiile HIV concentrate, cât și în cele generalizate, prevalența infecției HIV este considerabil mai înaltă în rândul LS, decât în populația generală, fiind determinată de tipul de activitate, condițiile de muncă precare, barierele/provocările cu care se confruntă în negocierea utilizării prezervativului și accesul inegal la serviciile de sănătate necesare. Violența, consumul de alcool și drogurile, sporesc vulnerabilitatea

și riscul infectării cu HIV în rândul LS. Din cauza marginalizării sociale și a incriminării sexului comercial, mediului și contextului în care trăiesc și prestează servicii, LS au un control redus asupra factorilor de risc.

Multe persoane din populațiile-cheie pot fi atribuite la una sau mai multe GRSI comitent. Practica demonstrează că o mare parte dintre LS își injectează droguri, rareori folosesc prezervativele, se află în situații ilegale, nu au acte de identitate și nici asigurări medicale. Circumstanțele respective determină accesul redus al acestora la serviciile de prevenire, diagnostic și tratament pentru HIV, ITS, HVB, HVC, TB etc. Întrucât proxenetii sunt implicați în organizarea prestării serviciilor sexuale, intervențiile de prevenire HIV trebuie să includă și informarea și educarea acestora, ținând cont de faptul că ei au un grad mai scăzut de mobilitate decât LS, în particular femeile, care foarte des sunt vândute sau traficate.

Programele de prevenire HIV în mediul LS sunt componente importante ale strategiilor de prevenire și control HIV/SIDA fezabile și eficiente. Serviciile oferite LS trebuie să fie accesibile și adaptate necesităților specifice ale acestora, în funcție de locul de prestare a serviciilor și de căutare a clienților.

Bărbații care întrețin relații sexuale cu bărbați, rămân una dintre cele mai ascunse segmente/părți ale societății, comportamentul lor de risc nefiind descoperit în totalitate, inclusiv vizând consumul de droguri injectabile, turismul sexual internațional și implicarea în sexul comercial. BSB și persoane TG sunt recunoscuți ca grup cu risc sporit de infectare cu HIV și cu un dezavantaj social din cauza factorilor culturali, religioși și socio-politici.

Persoane TG, este un termen general utilizat pentru a denumi persoanele ale căror identitate și/sau exprimare de gen nu coincide normelor și așteptărilor societății legate de sexul atribuit la naștere, și include persoane transsexuale, persoane transgender, sau gen alternativ. O problemă cu care se confruntă BSB și persoane TG este homofobia și transobia internă, asociată cu o depresie majoră, nivel redus de testare la HIV și comportament sexual cu risc sporit. În conformitate cu concluziile OMS, în Europa de Est și Centrală, printre BSB nivelul de cunoștințe este foarte scăzut, comportamentele de prevenire sunt la nivel minim, iar prevalența HIV este în creștere [12].

Condițiile de segregare involuntară între sexe (de exemplu în penitenciare), au un context important în relațiile sexuale între bărbații, care nu au o identitate homosexuală. În penitenciare, când sunt încălcate drepturile omului și lipsește accesul la prezervative, riscul de transmitere a infecției HIV este foarte mare.

Riscul de infectare cu HIV prin contactul sexual, poate fi mai mare printre femeile TG (masculin – feminin), decât a bărbaților TG (feminin – masculin). Persoanele TG angajate în prestarea serviciilor sexuale, se confruntă cu multiple probleme, inclusiv cu discriminarea în furnizarea serviciilor, lipsa de IEC privind riscurile specifice la care sunt expuse, lipsa accesului la materiale/mijloace de prevenire necesare. Pe lângă informațiile generale despre HIV, ITS, metode de prevenire, drepturi civile, prevenirea violenței și discriminării, în activitatea cu acest grup- poate fi relevantă prezentarea informației despre tratamentul hormonal și intervențiile medicale, perfectarea documentelor pentru schimbul de identitate etc.

Persoanele CDI sunt considerate un grup-cheie cu risc sporit de infectare cu HIV, în contextul practicilor de injectare a drogurilor și a celor sexuale experimentate/aplicate. Întrucât persoanele CDI formează grupuri compacte și utilizează dispozitivele de injectare în comun, fără a le steriliza, HIV se poate răspândi foarte rapid în rândurile acestora. Ca și alte persoane sexual active, persoanele CDI pot contracta și/sau transmite HIV de la/către partenerii lor sexuali, dacă au contacte sexuale neprotejate.

Accesul persoanelor CDI la dispozitive sterile de injectare și încurajarea folosirii lor, sunt componente esențiale ale programelor de prevenire HIV. Acestea pot fi distribuite prin diverse metode, al căror scop final este, ca persoanele CDI să posede propriul dispozitiv de injectare, iar timpul de circulație a seringilor și acelor folosite, să fie cât mai scurt. Deși persoanele CDI ar putea beneficia de serviciile de prevenire HIV și de tratament al dependenței de droguri, de cele mai multe ori, acestea evită să le acceseze. Pentru redresarea situației, în ultimele două decenii programele de prevenire HIV au suferit schimbări/adaptări semnificative: au început să se ofere servicii acolo unde persoanele CDI locuiesc, sau consumă droguri.

Pe parcursul ultimilor ani, în relație cu modificarea pieții drogurilor în regiune, și respectiv în țară, o parte tot mai mare de persoane consumă SPN, inclusiv din mediul beneficiarilor PRR. Acest lucru este condiționat de disponibilitatea facilă a acestor substanțe, statutul legal incert a unei bune majorități dintre ele, și prețul mult mai accesibil decât cel al drogurilor produse autohton, sau restul drogurilor comercializate în țară. În conformitate cu datele UNODC, peste 50% din SPN sunt stimulatoare, ceea ce condiționează o viață sexuală activă și unele modele de comportament de consum mai intens, marcate prin riscuri sporite de infectare cu HIV, Hepatite virale și ITS, dificultăți în accesarea serviciilor de prevenire și suport, inclusiv pentru testare și complianță în tratament. Comportamentul sexual al consumatorilor de SPN este marcat de riscuri sporite, legate de numărul mare al rapoartelor sexuale (urmare a consumului de stimulatoare), durata mare a actului sexual, rapoartele sexuale întreținute sub influența drogurilor (probabilitatea utilizării incorecte a prezervativelor, sau renunțarea la acesta în decursul actului sexual), practici sexuale mai intense și mai violente, care pot determina traume și sângerări.

Datele furnizate de PRR din Republica Moldova pentru ultimii ani, confirmă aceste trenduri de sporire a consumului de SPN și respectiv a riscurilor de infectare cu HIV, Hepatite virale și ITS asociate acestui tip de consum, iar limitarea accesului la servicii de reducere a riscurilor în baza consumului neinjectabil, sau prestarea unui pachet de servicii necorespunzător, ar putea însemna pierderea acestui grup din vizor și amplificarea efectelor epidemiei la nivelul acestuia, precum și în populația generală. Astfel, impunându-se necesitatea de includere a acestei categorii, în rândul beneficiarilor serviciilor de prevenire și reducere a riscurilor, dar și a adaptării acestor servicii necesităților în schimbare ale diverselor categorii de consumatori de droguri – consumatori de SPN, inclusiv consumatori tineri.

De menționat este faptul că consumul de SPN actualmente se regăsește și în grupul LS, dar în special și a BSB (fenomen numit "Chimsex"). Anume aceste comportamente în prezent, amplifică vulnerabilitatea acestui grup și îl expun unor riscuri sporite de contactare a infecției HIV, Hepatitelor virale și ITS.

Tinerii sunt vulnerabili la infecția cu HIV din mai multe motive, inclusiv:

- ▶ accesul limitat la educație sexuală comprehensivă corespunzătoare;
- ▶ accesul limitat la serviciile de sănătate sexuală și reproductivă;
- ▶ accesul limitat la mijloace/produsele de protecție, precum prezervative și lubrifianți;
- ▶ prevederile legale vizând necesitatea acordului părinților/tutorei pentru accesarea unor servicii de asistență medicală;
- ▶ dezechilibrele de putere în relații;
- ▶ violența sexuală;
- ▶ dorința unor adolescenți să experimenteze consumul de droguri, sau comportamente sexuale la o vârstă în care nu pot să ia decizii pe deplin informate cu privire la riscul la care se pot expune.

La nivel global epidemia HIV se regăsește în rândul tinerilor cu vârste cuprinse între 10 și 24 de ani, considerându-se printre populația cea mai afectată [49].

Tinerii din cadrul populațiilor-cheie – lucrătorii sexuali tineri sau adolescenții exploatați sexual de toate genurile, bărbații care întrețin relații sexuale cu bărbați, persoane transgender, persoanele care injectează droguri, și persoanele aflate în detenție (penitenciar sau alte locuri închise), sunt deosebit de vulnerabili la HIV, comparativ cu persoanele de vârstă mai mare, acest aspect fiind determinat de comportamente și factori biologici, sociali și psihologici, adesea interconectate.

Comportamentele de risc în rândul tinerilor sunt determinate și de factorii asociați cu adolescența, cum ar fi experimentarea, curiozitatea, dorința de a fi ca semenii din gașcă, înțelegerea diferită a riscurilor și a consecințelor, vulnerabilitatea față de manipulare, sau presiune. Totodată, consumul de droguri sau alcool, poate afecta și abilitatea tinerilor în luarea deciziilor.

Restricțiile de vârstă, sau cerințele privind acordul părinților/tutorei – fac serviciile de prevenire HIV mai puțin accesibile pentru tineri. Programele și serviciile de prevenire HIV deseori nu răspund în totalitate necesităților tinerilor (drept exemplu în cazul tinerilor care injectează droguri, nu sunt abordate holistic necesitățile – inclusiv cele juridice specifice și aspectele etice în ceea ce privește lucrul cu tinerii).

Tinerii din cadrul populațiilor-cheie, la fel ca și adulții, necesita a fi implicați în planificarea, proiectarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea serviciilor de prevenire HIV, adaptate nevoilor lor și contextului local. Parteneriatele cu organizațiile de tineri din comunitate, precum și cu organizațiile comunitare și rețelele populațiilor-cheie, după caz, bazându-se pe experiența și credibilitatea tinerilor din cadrul populațiilor-cheie – trebuie să fie dezvoltate și susținute în realizarea strategiilor și activităților de prevenire HIV în rândul tinerilor [11, 12, 13, 14].

Datele publicate de către OMS și UNAIDS demonstrează că asigurarea accesului la servicii calitative de prevenire HIV, oferite conform standardului de organizare și funcționare, constituie unul dintre factorii majori de protecție a populațiilor-cheie din perspectiva stării de sănătate, în special în prevenirea infecției HIV.

SCOPUL STANDARDULUI DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE

Documentul de față are drept scop organizarea și acordarea eficientă a serviciilor de prevenire HIV în rândul populațiilor-cheie, inclusiv a tinerilor din aceste grupuri, pentru asigurarea calității serviciilor, ținând cont de situația epidemiologică la nivel național, și luând în considerație recomandările internaționale în domeniu de rigoare.

OBIECTIVELE STANDARDULUI DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE

1. Prezentarea principiilor generale de organizare și funcționare a serviciilor de prevenire HIV, asociate comportamentelor cu risc sporit de infectare, în scopul reducerii răspândirii infecției HIV în mediul populațiilor-cheie, inclusiv a tinerilor din aceste grupuri.
2. Prezentarea standardelor de organizare și funcționare pentru acordarea serviciilor de prevenire HIV în mediul populațiilor-cheie, inclusiv a tinerilor din aceste grupuri.
3. Facilitarea pregătirii către procesul de acreditare a prestatorilor de servicii de prevenire HIV în mediul populațiilor-cheie, inclusiv a tinerilor din aceste grupuri.

PRINCIPII GENERALE ÎN ORGANIZAREA SERVICIILOR DE REDUCERE A RISCURILOR ÎN MEDIUL POPULAȚIILOR-CHEIE

- ◆ Serviciile adresate populațiilor-cheie sunt orientate către prevenirea infecției HIV, satisfacerea nevoilor de bază ale persoanelor din grupurile respective, inclusiv asigurarea unui nivel satisfăcător de viață și de protecție a sănătății.
- ◆ Evidențierea importanței prevenirii HIV în rândul GRSI este determinată de particularitățile epidemiei la nivel național și local.
- ◆ Pachetul de servicii este elaborat în corespundere cu particularitățile epidemiei la nivel național și local și include – oferirea informației, consilierii, educației, mijloacelor de prevenire, inclusiv motivaționale.
- ◆ Asigurarea accesibilității și acoperirii GRSI cu servicii, și a metodelor de furnizare a acestora, presupune aplicarea următoarelor strategii: lucrul în teren, informare și marketing, referire / acompaniere și parteneriate între organizații.
- ◆ Implicarea populațiilor-cheie în planificarea, prestarea, evaluarea și monitorizarea serviciilor.
- ◆ Oferirea suportului psiho-social, abordarea individuală a beneficiarului, pentru a asigura accesarea la timp a serviciilor necesare.
- ◆ Pe lângă serviciile prioritare, menite să asigure necesitățile de bază, cu un nivel adecvat de acoperire și o calitate corespunzătoare a serviciilor, sunt necesare și servicii de suport adiționale, unități de asigurare a managementului și alte funcții necesare pentru organizarea eficientă a serviciilor, care vor fi luate în considerare la planificarea fondurilor pentru aceste servicii la nivel național și local.

CODUL DEONTOLOGIC ÎN PRESTAREA SERVICIILOR DE PREVENIRE HIV PENTRU POPULAȚIILE-CHEIE

Codul deontologic este destinat pentru a stabili un standard de conduită pentru personalul implicat în prestarea serviciilor de prevenire HIV pentru populațiile-cheie.

1. NONDISCRIMINARE

Un prestator de servicii de prevenire HIV pentru populațiile-cheie nu trebuie să discrimineze beneficiarii în funcție de consumul de substanțe psiho-active, statutul HIV, orientarea sexuală, identitate de gen, manifestări clinice și nevoi psiho-sociale, rasă, etnie, țară de origine/ localitate geografică, limba vorbită, vârstă, sex, statutul socio-economic și alte criterii.

2. COMPETENȚĂ

Un prestator de servicii de prevenire HIV pentru populațiile-cheie trebuie să adere la standardele aprobate, să le aplice în practică și să depună eforturi pentru a îmbunătăți nivelul de competență profesională și calitatea serviciilor prestate.

Competența este obținută în cadrul atelierelor de instruire/ training-urilor și implică cunoștințe, abilități și aplicarea în practică a acestora și necesită un angajament de studiere și perfecționare profesională continuă.

Un prestator de servicii de prevenire HIV pentru populațiile-cheie trebuie:

- ◆ să fie sârguincios și să acorde serviciile cu grijă, atent și prompt, cu respectarea standardelor tehnice și etice în vigoare;
- ◆ să cunoască limitele competenței sale și să se abțină de la utilizarea tehnicilor care depășesc competența sa;
- ◆ să se bazeze pe cele mai bune dovezi și practici disponibile în domeniu.

3. INTEGRITATE

Un prestator de servicii de prevenire HIV pentru populațiile-cheie trebuie:

- ◆ să efectueze intervenții cu cel mai înalt grad de responsabilitate;
- ◆ să desfășoare activități de prevenire în mod corect și cu acuratețe, cu respectarea drepturilor beneficiarilor de servicii;
- ◆ să demonstreze toleranță, acceptare față de persoanele infectate, sau afectate de HIV;
- ◆ să evite etichetarea directă sau indirectă în cadrul activității desfășurate.

4. RELAȚIILE CU BENEFICIARI

Un furnizor de servicii de prevenire HIV pentru populațiile-cheie trebuie să respecte următoarele principii în relațiile cu beneficiarii:

- ◆ să fie prietenos, respectuos și non-exploatator;
- ◆ să implice în activitate reprezentanții populației-cheie;
- ◆ să nu comită acte de hărțuire sexuală, abuz, violență, sau să se implice în relații sexuale cu beneficiarii;
- ◆ să nu se implice în relații de afaceri cu beneficiarii;
- ◆ să nu exploateze beneficiarii în ceea ce privește comportamentul lor (ex. consum de droguri, schimbul de ace, sau alte echipamente de injectare).

5. CONFIDENȚIALITATE

Serviciile de prevenire HIV pentru populațiile-cheie se realizează cu respectarea confidențialității, intimității, anonimității beneficiarilor, cu excepția situațiilor specifice prevăzute de legislația în vigoare:

- ◆ beneficiarii sunt informați că serviciile se prestează confidențial cu respectarea anonimității;
- ◆ informația despre beneficiar este protejată și nedivulgată;
- ◆ nu se permite înregistrarea activităților informaționale, fără consimțământul beneficiarului.

6. INFORMARE

- ◆ prestatorul de servicii de prevenire HIV în populația-cheie, cunoaște prevederile actelor normative în vigoare cu privire la drepturile beneficiarilor;
- ◆ informația despre serviciile de prevenire HIV pentru populația-cheie este distribuită printre beneficiari de către personalul organizației (lucrătorii sociali, lucrătorii de la egal la egal, voluntari etc.), prin diferite metode (surse media, materiale informaționale, ateliere de instruire etc.), în limbajul cunoscut de către populația-cheie, ajustat vârstei și nivelului de înțelegere a informației de către persoanele din populațiile cu risc sporit de infectare HIV;
- ◆ prestatorul de servicii informează beneficiarul despre posibilitatea de depunere a reclamațiilor, despre procesul de primire a reclamațiilor și asigură examinarea și soluționarea reclamațiilor parvenite.

METODE DE PRESTARE A SERVICIILOR DE PREVENIRE HIV PENTRU POPULAȚIILE-CHEIE

Prevenirea infecției HIV printre populațiile-cheie este bazată pe PRR, care pot fi desfășurate de către organizații nonguvernamentale și guvernamentale, și includ:

- 1. Puncte de consultanță și schimb al seringilor** – un loc special unde beneficiarii pot veni să obțină dispozitive sterile și să lase seringile/ acele utilizate, să primească consultanță și consiliere de diverse tipuri, în funcție de necesitate.
- 2. Servicii în teren** – lucrătorii în teren, lucrătorii sociali care merg în anumite zone, pe anumite străzi, sau în puncte exacte, unde se adună persoanele din mediul GRSI, distribuind ace și seringi sterile, prezervative, și colectând acele și seringile utilizate, oferind materiale informative, servicii de consiliere și testare la HIV.
- 3. Programe de distribuire a seringilor și prezervativelor prin intermediul farmaciilor** – este o opțiune atractivă de realizare a programelor de schimb și de distribuire de seringi, deoarece în majoritatea localităților sunt farmacii, amplasate geografic în preajma locului de trai a persoanele GRSI. Programul de lucru al farmaciilor permite GRSI să facă rost de dispozitive de injectare sterile până la ore târzii, sau 24 de ore din 24.
- 4. Prestarea serviciilor de prevenire prin intermediul Unităților Mobile** – reprezintă un set de măsuri de prevenire și asistență, ce au drept scop diagnosticul precoce și inițiere promptă a intervențiilor, în vederea soluționării diferitor probleme de sănătate și sociale.
- 5. Prestarea serviciilor de prevenire on-line** – acest serviciu presupune accesarea conturilor tuturor GRSI, în special BSB, TG, LS în rețelele de socializare on-line, aplicațiilor telefonice, stabilirea contactelor on-line cu persoana și oferirea de informații, broșuri informaționale electronice, consiliere, motivarea lor de a accesa serviciile organizației (în special prezervative cu duritate sporită, lubrifianți pe bază de apă, CTH etc.), ridicarea nivelului de conștientizare a transmiterii infecției HIV și testării la HIV.

PROCESELE CE ÎNSOȚESC O BUNĂ ORGANIZARE A PRR SUNT:

Cartografierea – identificarea, în comun cu reprezentanții GRSI, a locurilor în care se află populațiile-cheie, realizată în mod regulat și actualizată în termeni oportuni de timp. Informația acumulată în cadrul serviciilor de cartografiere este necesară pentru a asigura acoperirea suficientă/adekvată cu servicii și extinderea în funcție de necesitatea intervențiilor, estimarea dimensiunilor populațiilor-cheie și realizarea studiilor de supraveghere epidemiologică. Colectarea datelor pentru cartografiere se va realiza în mod obligator cu consultarea/ participarea populațiilor-cheie, altor persoane fizice, instituții/ organizații/ localuri-cheie, pentru a asigura accesibilitatea la servicii a unui număr cât mai mare posibil de persoane din mediul GRSI.

Referirea/acompanierea – deoarece PRR nu sunt în măsură să satisfacă toate nevoile populațiilor-cheie, se impune stabilirea de relații de parteneriat cu organizațiile/ instituțiile din cadrul sistemului public de sănătate, care oferă servicii populațiilor-cheie:

- ▶ tratamentul farmacologic cu Methadone al dependenței de opiacee
- ▶ confirmarea/infirmarea diagnosticului infecției HIV
- ▶ serviciile de sănătate sexuală și reproductivă
- ▶ diagnosticul și tratamentul ITS
- ▶ terapia antiretrovirală
- ▶ diagnosticul și tratamentul TB
- ▶ vaccinarea împotriva HVB

ÎN SCOPUL REALIZĂRII OBIECTIVELOR PRR, PRESTATORII DE SERVICII VOR:

- ◆ negocia cu alte organizații ce acordă servicii necesare populațiilor-cheie, încheind un acord scris cu furnizorii de servicii, determinând locul și timpul de livrare a acestora;
- ◆ realiza cartografierea serviciilor existente, analiza calitatea și disponibilitatea acestora;
- ◆ identifica nevoile populațiilor-cheie în servicii, locul accesării acestora și prestatorii. Personalul PRR, în procesul activității în teren, în contactul direct cu beneficiarii, vor evalua riscurile, identifica nevoile și în lipsa oportunității de prestare a serviciului respectiv – vor referi, și la necesitate vor acompania persoanele din mediul populațiilor-cheie, la serviciile medicale, sociale, psihologice, juridice etc, în corespundere cu necesitățile acestora;
- ◆ referi /acompania beneficiarii din populațiile-cheie către alte servicii, prin eliberarea unei îndreptări în care se indică adresa serviciului și numele prestatorului de serviciu (dacă este cunoscut), programul de lucru. În scopul monitorizării accesării serviciului de către beneficiar – va fi utilizat sistemul îndreptării în bază de cod sau nume și prenume (în baza acordului informat al beneficiarului), în care o parte a îndreptării oferite beneficiarului referit /redirecționat rămâne la prestatorul de servicii, iar cealaltă la beneficiar, fiind astfel argumentat/documentat că acest beneficiar a beneficiat de serviciul respectiv.

LOCURI DE PRESTARE A SERVICIILOR DE PREVENIRE HIV PENTRU GRSI

- ◆ **Punctele staționare de consultanță și schimb de seringi** – reprezintă locuri fixe pentru distribuirea de ace și seringi sterile, prezervative și lubrifianți, materiale informaționale, consiliere și testare la HIV cu teste rapide, de asemenea dispun de spații de depozitare pentru păstrarea și schimbul de seringi ace, și alte dispozitive de injectare. Serviciile din cadrul PCSS sunt oferite în fiecare zi, în intervalul de timp comod beneficiarilor de servicii, ținând cont de orarul de activitate al organizației. Locația oricărui PCSS trebuie să fie accesibilă și comodă, astfel încât persoanele CDI să poată beneficia de serviciile oferite în PCSS, și să se simtă confortabil în contextul accesării acestora. În cadrul PCSS prestează servicii beneficiarilor: lucrători sociali și medicali, psihologi, educatori de la egal la egal, voluntari, etc.
- ◆ **Servicii în teren** – se bazează pe contactul direct al lucrătorului social cu persoana cu risc sporit de infectare, în comunitatea în care ea trăiește și/sau consumă droguri, prestează servicii sexuale, sau își întâlnește partenerii și clienții. Activitatea în teren are loc: în stradă, locuri frecventate de GRSI, localuri în care persoanele cu risc sporit de infectare își întâlnesc clienții, sau partenerii, etc.
- ◆ **Programe de distribuire a seringilor și prezervativelor prin intermediul farmaciilor** – în cadrul acestor programe în farmacii se oferă un pachet care conține seringi, șervețele cu alcool, prezervative, lubrifianți. Serviciul este disponibil la prezentarea cardului individual al persoanei din GRSI, distribuit de către organizațiile care implementează PRR, sau de lucrătorii sociali. Realizarea PCSS în farmacii poate fi însoțită și de desfășurarea activităților educaționale și furnizarea de servicii suplimentare, în funcție de necesitățile beneficiarilor.
- ◆ **Prestarea serviciilor de prevenire prin intermediul Unităților Mobile** – aceste servicii sunt oferite în autoturisme, special echipate pentru prestarea serviciilor de reducere a riscurilor, care cuprind: servicii de prevenire, servicii medicale, servicii de referire și servicii psiho-sociale. Serviciile de prevenire prin intermediul Unităților Mobile, sunt prestate în timpul și locul convenabil pentru GRSI, cu deplasarea în diverse zone din oraș, orașele mici, precum și în localități rurale, pentru asigurarea deservirii mai multor arii geografice, concomitent și a mai multor beneficiari greu accesibili, sau cu un acces redus la servicii. Organizarea și funcționarea serviciilor de prevenire mobile a infecției HIV și ITS în mediul GRSI, se desfășoară în conformitate cu prevederile ordinului MS nr. 922 din 25.11.2016.

STANDARDE DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE A SERVICIILOR DE PREVENIRE HIV PENTRU POPULAȚIILE-CHEIE

În scopul sporirii accesibilității la servicii de prevenire HIV pentru **populațiile-cheie**, în conformitate cu principiile OMS (echitabile, accesibile, acceptabile, corespunzătoare, comprehensive, efective, eficiente și sigure), și reducerea obstacolelor în accesarea acestora, au fost elaborate 9 standarde de organizare și funcționare a serviciilor de prevenire HIV pentru **populațiile-cheie, inclusiv tinerilor din aceste grupuri**.

Standardul 1	Planificarea, organizarea și dezvoltarea serviciilor calitative de prevenire a infecției HIV
Standardul 2	Serviciile de prevenire a infecției HIV sunt accesibile și prestate în mod echitabil populațiilor-cheie.
Standardul 3	Serviciile de prevenire a infecției HIV pentru populațiile-cheie sunt prestate de către personal competent, instruit, calificat, inclusiv și de reprezentanții GRSI.
Standardul 4	Prestatorii asigură anonimitatea și confidențialitatea datelor colectate în procesul de oferire a serviciilor de prevenire a infecției HIV reprezentanților populațiilor-cheie.
Standardul 5	Populațiile-cheie beneficiază de servicii de prevenire a infecției HIV în conformitate cu pachetul de servicii de bază și suplimentare.
Standardul 6	Materialele informative, consumabilele și mijloacele distribuite populațiilor-cheie în scop de prevenire a infecției HIV sunt calitative și corespund necesităților acestora.
Standardul 7	Serviciile de prevenire a infecției HIV sunt prestate în condiții de staționar/în instituții și în teren (spații frecventate de populațiile-cheie)
Standardul 8	Serviciile de prevenire a infecției HIV sunt sensibile la dimensiunea de gen și asigură, deopotrivă, abordarea holistică a necesităților specifice ale bărbaților, femeilor, persoanelor TG.
Standardul 9	Serviciile de prevenire a infecției HIV pentru tinerii din populațiile-cheie sunt planificate și furnizate ținând cont de particularitățile de vârstă, nevoile și drepturile acestora.

NB! Criteriile standardelor au fost elaborate în corespundere cu condițiile necesare pentru implementarea standardelor – ținând cont de resursele necesare, activitățile și rezultatul scontat.

STANDARDE DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE	CRITERII DE RESURSE	CRITERII DE PROCES	CRITERII DE REZULTAT
<p>Standardul 1</p> <p>Planificarea, organizarea și dezvoltarea serviciilor calitative de prevenire a infecției HIV</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prestatorul serviciilor de prevenire a infecției HIV este o entitate legală din punct de vedere juridic și dispune de acte în vigoare. 2. Prestatorul PRR dispune de Autorizație sanitară de funcționare valabilă, eliberată de către Centrul de Sănătate Publică teritorial. 3. Prestatorul PRR dispune de Regulament intern de activitate, politici, proceduri, sau alte documente similare, întocmite conform responsabilităților și care stipulează modul lor de executare, cunoscute și respectate de către personal. 4. Prestatorul PRR dispune de acorduri de colaborare cu alte organizații, care prestează servicii medicale, sociale, juridice, psihologice, etc., pentru populațiile-cheie în vederea sporirii accesului acestora la servicii calitative. 5. Prestatorul PRR elaborează plan de dezvoltare instituțională (pe o perioadă de cel puțin 5 ani), plan anual de activitate, plan/program de îmbunătățire a calității serviciilor prestate și siguranței beneficiarilor, cu evaluarea periodică a realizării prevederilor acestora. 6. Pentru efectuarea procedurilor de evaluare și monitorizare a activităților prestate de către PRR, este definit un set de indicatori de calitate în conformitate cu anexa 1. 7. Prestatorul PRR elaborează rapoarte de activitate semestriale și anuale, prezentate structurilor abilitate, în termenele stabilite. 8. În organizație sunt disponibile pentru distribuire, materiale informaționale cu privire la disponibilitatea serviciilor de prevenire HIV pentru populațiile-cheie deservite. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizația elaborează Regulament intern de activitate conform cerințelor în vigoare, cu familiarizarea ulterioară a personalului angajat cu prevederile acestuia. 2. Prestatorul PRR evaluează periodic nivelul de realizare a activităților planificate. 3. Prestatorul PRR evaluează periodic opinia beneficiarilor vizând gradul de satisfacție față de calitatea și accesibilitatea serviciilor acordate. 4. Serviciile de prevenire a infecției HIV pentru populațiile-cheie și partenerilor lor, sunt oferite în sediul organizației, în PCSS și în afara organizației, în locuri specifice, prin intermediul lucrătorilor sociali, educatorilor „de la egal la egal”, și a voluntarilor. 5. Organizația colaborează cu instituțiile care prestează servicii medicale, sociale, și juridice pentru beneficiarii din populațiile-cheie. 6. Informația despre serviciile de prevenire a infecției HIV pentru beneficiarii din populațiile-cheie, este distribuită printre beneficiari, de către personalul organizației, inclusiv – lucrători sociali, educatori „de la egal la egal”, voluntari etc. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prezentarea Regulamentului intern de activitate a organizației, Autorizației sanitare de funcționare valabile, acordurilor de colaborare încheiate cu alte instituții. 2. Nivelul de realizare a planurilor elaborate (plan de dezvoltare a instituției, plan anual de activitate, plan de îmbunătățire a calității serviciilor prestate). 3. Prezentarea rapoartelor de activitate semestriale/ anuale ale organizației. 4. Prezentarea chestionarelor și a rezultatelor evaluării gradului de satisfacție a beneficiarilor referitor la calitatea și accesibilitatea serviciilor prestate de către organizație.

STANDARDE DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE	CRITERII DE RESURSE	CRITERII DE PROCES	CRITERII DE REZULTAT
<p>Standardul 2 Serviciile de prevenire a infecției HIV sunt accesibile și prestate echitabil populațiilor-cheie</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Politicile și procedurile organizației garantează că serviciile de prevenire HIV sunt accesibile pentru populațiile-cheie și corespund nevoilor lor. 2. Programul de lucru este flexibil, sporind astfel accesibilitatea serviciilor de prevenire a infecției HIV pentru populațiile-cheie. 3. Personalul organizației oferă servicii de prevenire HIV pentru populațiile-cheie echitabil, indiferent de sex, vârstă, statut social, etnie, vulnerabilitate etc., conform prevederilor actelor normative în vigoare. 4. Personalul organizației abordează populațiile-cheie respectând drepturile acestora, luând în considerare necesitățile lor fizice, psihologice și sociale. 5. Beneficiarilor organizației le este oferită informația cu privire la profilul, volumul, condițiile, calitatea, și modalitatea de recepționare a serviciilor de prevenire prestate de organizație. 6. Pentru a spori accesibilitatea și adresabilitatea beneficiarilor pentru a accesa serviciile de prevenire HIV acordate, organizația dispune de linie telefonică funcțională, pagină WEB, e-mail, etc. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Serviciile de prevenire a infecției HIV pentru populațiile-cheie sunt oferite în mod gratuit, anonim, confidențial și echitabil. 2. Programul de lucru este flexibil, ținând cont de necesitățile și posibilitățile beneficiarilor de a accesa serviciile. 3. Personalul implicat în prestarea serviciilor de prevenire a infecției HIV evaluează riscurile, identifică nevoile și acordă populațiilor-cheie serviciile necesare. 4. În lipsa posibilității de prestare a serviciilor necesare în cadrul organizației, beneficiarul va fi informat despre serviciile medicale, sociale, juridice etc. disponibile la nivel de comunitate și la necesitate va fi referit/acompaniat la alte organizații, sau alți specialiști, indicând adresa și persoana de contact. 5. Activitățile de informare și suport pentru populațiilor-cheie sunt realizate, utilizând diverse canale de comunicare, pentru a spori accesibilitatea la informație. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Populațiile-cheie au acces la servicii de prevenire a infecției HIV, în conformitate cu necesitățile specifice ale acestora. 2. Beneficiarii serviciilor de prevenire HIV sunt abordați echitabil, cu asigurarea confidențialității și a siguranței. 3. Beneficiarii au acces la un spectru mai larg de servicii necesare, ca rezultat al colaborării organizației cu alte instituții.
<p>Standardul 3 Serviciile de prevenire a infecției HIV pentru populațiile-cheie sunt prestate de către personal competent, instruit, calificat, inclusiv și de către reprezentanții GRSI</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizația, care oferă servicii de prevenire a infecției HIV pentru populațiile-cheie, dispune de personal suficient pentru a acorda servicii în conformitate cu pachetul de servicii stabilit, corelat cu necesitățile beneficiarilor. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prestatorul PRR elaborează anual schema de încadrare în activitate a personalului, în conformitate cu scopul, obiectivele organizației, ținând cont de profilul beneficiarilor și pachetul de servicii prestate. 2. Personalul angajat este familiarizat cu obligațiile sale funcționale. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prezentarea schemei de încadrare în activitate a personalului. 2. Nivelul de asigurare a organizației cu personal necesar. 3. Formarea continuă a personalului angajat/contractat de către organizație. 4. Nivelul de instruire a personalului angajat/contractat de către organizație.

STANDARDE DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE	CRITERII DE RESURSE	CRITERII DE PROCES	CRITERII DE REZULTAT
	<p>2. Regulamentul organizației prevede implicarea reprezentanților comunității la toate etapele de planificare, implementare, monitorizare și evaluare a serviciilor de prevenire a infecției HIV, în funcție de abilități și pregătirea profesională a acestora.</p> <p>3. Politicile și procedurile organizației stipulează prestarea serviciilor medicale, sociale, psihologice, juridice de către specialiști calificați și instruiți.</p> <p>4. Organizația ce prestează servicii de prevenire HIV dispune de plan de instruire continuă a personalului.</p> <p>5. Personalul organizației furnizează servicii de prevenire a infecției HIV, prin comunicarea cu beneficiarii în limba cunoscută de către populațiile-cheie și utilizează termeni în funcție de nivelul de înțelegere a acestora, informația fiind de asemenea adaptată vârstei.</p>	<p>3. Serviciile de prevenire a infecției HIV pentru populațiile-cheie sunt prestate inclusiv de către lucrătorii sociali (lucrători în teren), educatorii „de la egal la egal”, voluntari.</p> <p>4. Personalul implicat în prestarea serviciilor de prevenire a infecției HIV pentru populațiile-cheie este calificat pentru furnizarea/acordarea unor astfel de servicii.</p>	
<p>Standardul 4 Prestatorii de servicii de prevenire a infecției HIV respectă confidențialitatea datelor și anonimitatea reprezentanților populațiilor-cheie</p>	<p>1. Organizația deține prevederi clare/scrise în vederea asigurării confidențialității datelor și anonimatul beneficiarilor din populațiile-cheie în procesul de accesare a serviciilor de prevenire a infecției HIV.</p> <p>2. Spațiile în care sunt acordate serviciile de prevenire a infecției HIV sunt amenajate pentru a asigura confidențialitatea, intimitatea și anonimatul populațiilor-cheie.</p> <p>3. Personalul organizației cunoaște prevederile legislației în vigoare cu privire la asigurarea confidențialității, intimității și anonimității beneficiarilor din populațiile-cheie.</p> <p>4. Organizația dispune de un sistem de codificare și de asigurare a siguranței a datelor din fișele beneficiarilor și formele de evidență.</p>	<p>1. Personalul organizației informează beneficiarii că serviciile se prestează cu respectarea confidențialității, intimității și anonimității beneficiarilor din cadrul populațiilor-cheie.</p> <p>2. Înregistrarea informației despre beneficiari este efectuată în mod confidențial.</p> <p>3. Fișele beneficiarilor și formele de evidență sunt păstrate în siguranță, cu utilizarea codificării informației.</p>	<p>1. Există clauză privind asigurarea confidențialității datelor stipulată expres în contractele de angajare, contrasemnate de către organizație și angajat.</p> <p>2. Confidențialitatea, intimitatea și anonimatul sunt asigurate populațiilor-cheie pe tot parcursul acordării și respectiv accesării serviciilor de prevenire a infecției HIV.</p> <p>3. Formele de evidență a beneficiarilor sunt codificate și păstrate în condiții de siguranță de către personalul organizației.</p>

STANDARDE DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE	CRITERII DE RESURSE	CRITERII DE PROCES	CRITERII DE REZULTAT
<p>Standardul 5 Populațiile-cheie beneficiază de servicii de prevenire a infecției HIV în conformitate cu pachetul de servicii stabilit</p>	<ol style="list-style-type: none"> Organizația deține prevederi scrise cu privire la modul de prestare a serviciilor specifice fiecărui grup cu risc sporit de infectare cu infecția HIV, în conformitate cu pachetul de servicii stabilit și corelat cu necesitățile beneficiarilor. Organizația dispune de consumabile, mijloace, la fel și de materiale informaționale, pentru a oferi servicii de prevenire a infecției HIV pentru populațiile-cheie. Organizația, ce oferă servicii de prevenire a infecției HIV pentru populațiile-cheie, dispune de un mecanism/instrument de monitorizare și evaluare a serviciilor oferite. 	<ol style="list-style-type: none"> Personalul organizației acordă servicii de prevenire a infecției HIV, în conformitate cu pachetul de servicii stabilit, descris pentru fiecare dintre populațiile-cheie (pachetul de servicii de prevenire HIV pentru persoane CD, CDI, LS, BSB și TG, totodată ținând cont de particularitățile oferiții serviciilor de prevenire HIV tinerilor din aceste grupuri). Prestatorul PRR organizează oferirea serviciilor de prevenire HIV pentru populația-cheie la sediul organizației, la fel și cu deplasarea în locurile frecventate de aceștia. Personalul organizației abordează în totalitate necesitățile populațiilor-cheie, ținând cont de pachetul de servicii necesare beneficiarilor. Personalul organizației utilizează un mecanism/instrument comun de monitorizare și evaluare a serviciilor oferite. 	<ol style="list-style-type: none"> Populațiile-cheie beneficiază de servicii de prevenire a infecției HIV acordate gratuit, în conformitate cu pachetul de servicii stabilit și corelat cu necesitățile beneficiarilor. Există un mecanism/ instrument comun de monitorizare și evaluare a serviciilor oferite de către organizație.
<p>Standardul 6 Materialele informative, consumabilele și mijloacele distribuite populațiilor-cheie, în scop de prevenire a infecției HIV, corespund necesităților acestora și sunt calitative</p>	<ol style="list-style-type: none"> Materialele informative, consumabilele și mijloacele, necesare pentru prestarea serviciilor de prevenire a infecției HIV, destinate populațiilor-cheie, sunt achiziționate în corespundere cu necesitățile acestora. Materialele informative, mijloacele și consumabilele achiziționate pentru populațiile-cheie întrunesc toate cerințele de calitate. Beneficiarii PRR sunt implicați activ în procesul de elaborare și testare a clarității materialelor informaționale destinate populațiilor-cheie. 	<ol style="list-style-type: none"> Consumabilele, mijloacele și materialele informaționale sunt distribuite populațiilor-cheie, în conformitate cu necesitățile lor și posibilitățile existente. Populațiile-cheie sunt informate și instruite/consiliate cu privire la utilizarea consumabilelor și mijloacelor pentru prevenirea infecției HIV. 	<ol style="list-style-type: none"> Populațiile-cheie beneficiază de consumabile, mijloace și materiale informaționale de calitate care corespund necesităților lor în vederea prevenirii infecției HIV.

STANDARDE DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE	CRITERII DE RESURSE	CRITERII DE PROCES	CRITERII DE REZULTAT
<p>Standardul 7 Serviciile de prevenire a infecției HIV sunt prestate în condiții de staționar/ în instituție și în teren (spații frecventate de populațiile-cheie)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Politicile și procedurile organizației prevăd prestarea serviciilor de prevenire a infecției HIV pentru populațiile-cheie și partenerii lor – la sediul organizației, la fel și cu deplasarea în locuri și localuri frecventate de aceștia (punct mobil, lucrător în teren, inclusiv activitatea on-line). 2. Organizația care oferă servicii de prevenire a infecției HIV pentru populațiile-cheie, dispune de cartografierea actualizată a locurilor/ spațiilor din zona de activitate în care se află/ se întrunesc reprezentanții populațiilor-cheie. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizația oferă servicii de prevenire a infecției HIV pentru populațiile-cheie și partenerilor lor în sediul organizației, în PCSS și în afara organizației, în locuri specifice frecventate de către populațiile-cheie – prin intermediul lucrătorilor sociali, educatorilor „de la egal la egal” și a voluntarilor organizației. 2. Cartografierea locurilor/spațiilor în care se află/se întrunesc reprezentanții populațiilor-cheie din zona de activitate a organizației. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Cartografierea locurilor/spațiilor în care se află/se întrunesc reprezentanții populațiilor-cheie din zona de activitate a organizației ce oferă servicii de prevenire a infecției HIV. 2. Serviciile de prevenire a infecției HIV pentru populațiile-cheie și partenerii lor se oferă în incinta organizației și în locurile frecventate de reprezentanții populațiilor-cheie cu risc sporit de infectare HIV.
<p>Standardul 8 Serviciile de prevenire a infecției HIV sunt sensibile la dimensiunea de gen și asigură, deopotrivă, abordarea holistică a necesităților specifice ale bărbaților, femeilor și persoanelor TG</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pachetul de servicii de prevenire a infecției HIV include consumabile și mijloace, materiale informative, și activități specifice atât pentru bărbați cât și pentru femei în vederea abordării eficiente a diferențelor de gen în contextul riscurilor de infectare cu infecția HIV și alte maladii transmisele pe cale sangvină și cale sexuală. 2. Personalul organizației este instruit în prestarea serviciilor de prevenire a infecției HIV, sensibile la dimensiunea de gen. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Personalul organizației oferă servicii de prevenire a infecției HIV, cu considerarea diferențelor de gen și a necesităților diferite ale femeilor, bărbaților și persoanelor TG (fizice, psihologice și sociale) etc. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Atât bărbații, cât și femeile cu risc sporit de infectare cu HIV, beneficiază de servicii de prevenire, sensibile la dimensiunea de gen, în funcție de necesitățile lor specifice.

STANDARDE DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE	CRITERII DE RESURSE	CRITERII DE PROCES	CRITERII DE REZULTAT
<p>Standardul 9 Serviciile de prevenire a infecției HIV pentru tinerii din populațiile-cheie sunt planificate și furnizate, ținând cont de particularitățile de vârstă, nevoile și drepturile acestora</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nevoile tinerilor din populațiile-cheie sunt recunoscute și valorificate în prestarea serviciilor de prevenire a infecției HIV. 2. Planificarea și furnizarea tuturor serviciilor de prevenire a infecției HIV pentru tinerii din populațiile-cheie se realizează în conformitate cu legislația națională în vigoare și cu recomandările internaționale ce vizează drepturile copilului, serviciile de sănătate sexuală și reproductivă etc. 3. Serviciile de prevenire a infecției HIV pentru tinerii din grupurile-cheie sunt gratuite, accesibile, sigure și integrate cu alte serviciile de sănătate oferite. 4. Serviciile de prevenire a infecției HIV în rândul tinerilor din grupurile-cheie sunt confidențiale, anonime și non-stigmatizante, asigurând abordarea prietenoasă a tinerilor. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tinerii din populațiile-cheie sunt implicați activ în procesul de evaluare și identificare a nevoilor lor, cu scopul organizării serviciilor de prevenire a infecției HIV, în funcție de necesitățile reale identificate ale tinerilor în aceste servicii. 2. Serviciile de prevenire a infecției HIV pentru tinerii din populațiile-cheie sunt multidisciplinare, adecvate și eficiente, conexe cu serviciile de îngrijire continuă și integrate cu alte servicii de sănătate, educație și protecție socială oferite tinerilor. 3. Serviciile de prevenire a infecției HIV pentru tinerii din populațiile-cheie sunt implementate în baza pachetului stabilit de servicii, în funcție de necesitățile acestora. 4. Serviciile de prevenire a infecției HIV în rândul tinerilor din populațiile-cheie sunt realizate în instituții medicale și instituții non-guvernamentale. 5. Activitățile de informare cu privire la prevenirea infecției HIV, a tinerilor din grupurile-cheie și a reprezentanților legali ai acestora, sunt realizate prin intermediul diferitor metode: activități în grup, campanii de informare, mass-media, inclusiv prin intermediul tehnologiilor on-line. 6. Prestatorii de servicii de prevenire a infecției HIV sunt instruiți cu privire la nevoile și drepturile tinerilor din cadrul populațiilor-cheie, luând în considerație vulnerabilitatea acestora. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Serviciile de prevenire a infecției HIV pentru tinerii din populațiile-cheie sunt accesibile, gratuite, și corespund pachetului de servicii stabilit în dependență de necesitățile GRSI. 2. Opiniile tinerilor din populațiile-cheie sunt luate în considerație în contextul acordării serviciilor de prevenire HIV. 3. Tinerii din populațiile-cheie, sunt implicați în planificarea, organizarea, prestarea, monitorizarea și evaluarea serviciilor de prevenire a infecției HIV acordate tinerilor din GRSI. 4. Tinerii din populațiile-cheie și reprezentanții legali ai acestora sunt informați, prin diverse surse de informare, cu privire la infecția HIV și alte teme relevante, specifice perioadei adolescenței. 5. Serviciile de prevenire a infecției HIV în mediul tinerilor din populațiile-cheie sunt realizate în parteneriat cu/sau de către centrele de sănătate prietenoase tinerilor, la fel și de către comunitățile grupurilor-cheie, și lucrătorii sociali și sunt oferite prin intermediul Unităților Mobile, și în locuri fixe/staționare.

PRINCIPIILE DE MONITORIZARE ȘI EVALUARE A REALIZĂRII PREVEDERILOR STANDARDULUI DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE A SERVICIILOR DE PREVENIRE HIV PENTRU POPULAȚIILE-CHEIE, INCLUSIV TINERII DIN ACESTE GRUPURI

Procesul de monitorizare și evaluare a implementării prevederilor standardului de organizare și funcționare a serviciilor de prevenire HIV pentru populațiile-cheie, inclusiv tinerii din aceste grupuri, va fi efectuat prin: monitorizarea continuă a implementării de către organizații a serviciilor de prevenire HIV, la fel și realizarea studiilor de evaluare periodice a respectării prevederilor standardelor de organizare și funcționare a serviciilor de prevenire HIV în mediul populațiilor-cheie.

Implementarea standardului de organizare și funcționare a serviciilor de prevenire HIV pentru populațiile-cheie, inclusiv tinerii din aceste grupuri va fi monitorizată în mod continuu, utilizând sistemul de monitorizare a oferirii serviciilor de bază sau suplimentare de prevenire HIV. Acest sistem de monitorizare va cuprinde evidența zilnică a activităților în cadrul serviciilor de prevenire HIV, în baza Registrului electronic al serviciilor de prevenire HIV, Fișelor individuale ale beneficiarilor, și Registrelor de evidență. Raportarea serviciilor de prevenire HIV realizate, se va efectua trimestrial, semestrial și anual, în baza unui formular unificat stabilit.

Procesul de monitorizare a prestării serviciilor de prevenire HIV pentru populațiile-cheie, inclusiv tinerii din aceste grupuri, va fi fortificat prin vizitele de supervizare, efectuate de membrii grupului național de coordonare HIV și ITS.

ANEXA 1

INDICATORI DE CALITATE

Pentru estimarea performanței PRR se stabilesc indicatori de calitate, care includ evaluarea resurselor, organizarea activității și evaluarea rezultatelor.

I. Indicatori de structură

- ◆ Rata acoperirii/asigurării cu personal al programului constituie 90% din funcțiile planificate.
- ◆ Cel puțin 80% din personalul PRR au fost instruiți cu privire la prevenirea infecției HIV, inclusiv vizînd principiile Strategiei de reducere a riscurilor în ultimii 3 ani [36].
- ◆ PRR dispune de spații minime pentru prestarea serviciilor, care includ, dar nu se limitează la:
 - Încăpere pentru schimb de seringi;
 - Spațiu amenajat pentru testare;
 - Încăpere pentru activități individuale/și de grup;
 - Spații auxiliare pentru personal;
 - Intrare separată (din stradă, sau din holul instituției);
 - Încăpere destinată depozitării consumabilelor și mijloacelor.

II. Indicatori de calitate

PERSOANE CONSUMATOARE DE DROGURI INJECTABILE		
criterii	6 luni (01.01-01.07)	12 luni (01.01-31.12)
Numărul vizitelor	Minim 3 vizite	Minim 6 vizite a beneficiarului în cadrul PRR. Serviciu de prevenire HIV prestat unui beneficiar nou, înregistrat în semestrul 2 (01.07-31.12), se validează în baza a 3 vizite a beneficiarului în cadrul PRR.
Servicii de prevenire HIV acordate	Minim 2 servicii de prevenire HIV diferite în perioada de raportare, unul dintre care să fie <u>Seringi și șervetele cu alcool</u> (serviciu obligatoriu).	Minim 2 servicii de prevenire HIV diferite în perioada de raportare, unul dintre care să fie <u>Seringi și șervetele cu alcool</u> (serviciu obligatoriu).
Consiliere și testare HIV		80% dintre beneficiarii cu statut HIV negativ vor fi încurajați pentru a fi testați la HIV, minim 2 ori pe an.
Testare la Sifilis		Minim 60% beneficiari cu statut negativ vor fi încurajați pentru a fi testați la Sifilis, minim o dată pe an.
Testare HVC		Minim 60% beneficiari cu statut HVC negativ vor fi încurajați pentru a fi testați la HVC, minim o dată pe an.
Testare HVB		Minim 40% beneficiari cu statut HVB negativ vor fi încurajați pentru a fi testați la HVB, minim o dată pe an.
Screening-ul Tuberculozei		Minim 60% beneficiari cu statut TB necunoscut vor fi încurajați pentru a fi supuși screening-ului TB
TRATAMENTUL FARMACOLOGIC CU METHADONE AL DEPENDENȚEI DE OPIACEE		
criterii	6 luni (01.01-01.07)	12 luni (01.01-31.12)
Nr. vizitelor	Minim 3 vizite	Minim 6 vizite a beneficiarului în cadrul PRR. Serviciu de prevenire HIV prestat unui beneficiar nou, înregistrat în semestrul 2 (01.07-31.12), se validează în baza a 2 vizite a beneficiarului în cadrul PRR.
Servicii de prevenire acordate	Minim 1 serviciu	Minim 1 serviciu de prevenire în perioada de raportare
Consiliere și testare HIV		80% dintre beneficiarii cu statut HIV negativ vor fi încurajați pentru a fi testați la HIV, minim 2 ori pe an.
Testare la Sifilis		Minim 60% beneficiari cu statut negativ vor fi încurajați pentru a fi testați la Sifilis, minim o dată pe an.
Testare HVC		Minim 60% beneficiari cu statut HVC negativ vor fi încurajați pentru a fi testați la HVC, minim o dată pe an.
Testare HVB		Minim 40% beneficiari cu statut HVB negativ vor fi încurajați pentru a fi testați la HVB, minim o dată pe an.
Screening-ul Tuberculozei		Minim 60% beneficiari cu statut necunoscut TB vor fi încurajați pentru a fi supuși screening-ului TB

PERSOANE CONSUMATOARE DE DROGURI/SPN		
criterii	6 luni (01.01-01.07)	12luni (01.01-31.12)
Numărul vizitelor	Minim 3 vizite	Minim 6 vizite a beneficiarului în cadrul PRR. Serviciu de prevenire HIV prestat unui beneficiar nou, înregistrat în semestrul 2 (01.07-31.12), se validează în baza a 3 vizite a beneficiarului în cadrul PRR.
Servicii de prevenire acordate	<u>„Prezervative și lubrifianți, consultație de la egal la egal/material informațional (serviciu obligatoriu).</u>	<u>„Prezervative și lubrifianți, consultație de la egal la egal/material informațional (serviciu obligatoriu).</u>
Consiliere și testare HIV		80% dintre beneficiarii cu statut HIV negativ vor fi încurajați pentru a fi testați la HIV, minim 2 ori pe an.
Testare la Sifilis		Minim 60% beneficiari cu statut negativ vor fi încurajați pentru a fi testați la Sifilis, minim o dată pe an.
Testare HVC		Minim 20% beneficiari cu statut HVC negativ vor fi încurajați pentru a fi testați la HVC, minim o dată pe an.
Testare HVB		Minim 30% beneficiari cu statut HVB negativ vor fi încurajați pentru a fi testați la HVB, minim o dată pe an.
Screening-ul Tuberculozei		Minim 60% beneficiari cu statut necunoscut TB vor fi încurajați pentru a fi supuși screening-ului TB
LUCRĂTORII SEXUALI BĂRBAȚII CARE ÎNTREȚIN RELAȚII SEXUALE CU BĂRBAȚI		
criterii	6 luni (01.01-01.07)	12luni (01.01-31.12)
Nr. vizitelor	Minim 2 vizite	Minim 4 vizite a beneficiarului în cadrul PRR. Serviciu de prevenire HIV prestat unui beneficiar nou, înregistrat în semestrul 2 (01.07-31.12), se validează în baza a 2 vizite a beneficiarului în cadrul PRR.
Servicii de prevenire acordate	Minim 2 servicii de prevenire diferite în perioada de raportare, unul dintre care să fie – <u>Prezervative și lubrifianți</u> (serviciu obligatoriu)	Minim 2 servicii de prevenire diferite în perioada de raportare, unul dintre care să fie – <u>Prezervative și lubrifianți</u> (serviciu obligatoriu)
Consiliere și testare HIV		Minim 80% beneficiari cu statut HIV negativ vor fi încurajați pentru a fi testați la HIV, minim 2 ori pe an.
Testare la Sifilis		Minim 60% beneficiari cu statut negativ vor fi încurajați pentru a fi testați la Sifilis, minim o dată pe an.
Testare HVC		Minim 20% beneficiari cu statut HVC negativ vor fi încurajați pentru a fi testați la HVC, minim o dată pe an.
Testare HVB		Minim 30% beneficiari cu statut HVB negativ vor fi încurajați pentru a fi testați la HVB, minim o dată pe an.
Screening-ul Tuberculozei		Minim 60% beneficiari cu statut necunoscut TB vor fi încurajați pentru a fi supuși screening-ului TB

III. Limitele de distribuire a consumabilelor/mijloacelor de bază beneficiarilor din mediul GRSI:

Consumabile/mijloace de bază				
GRSI	Seringi (unit.) per vizita/anual	Șervețele cu alcool (unit.) per vizita/anual	Prezervative (unit.) per vizita/anual	Lubrifianti (ml) per vizita/anual
Persoane CDI	40/240	40/240	10/100	50/300
Persoane CD/SPN	0	0	24/100	100/400
LSC	0	0	45/300	250/1000
BSB	0	0	24/100	100/400

NB! Valorile maxime anuale de consumabile necesare au fost estimate în bază Raportului Studiului Integrat Bio- Comportamental în rândul grupurilor cu risc sporit de infectare HIV, în Republica Moldova.

IV. Estimarea timpului necesar pentru prestarea serviciilor de prevenire:

Denumirea serviciului	Locul de prestare a serviciului	Durata de prestare a serviciului (minute)
Schimb de seringi	PSS, Unitatea mobilă	5
Distribuirea prezervativelor și lubrifiantilor		5
Informarea, comunicarea, eliberarea materialelor informaționale		30
Consilierea și testarea HIV		30
Testare la Sifilis		30
Testare HVC		30
Testare HVB		30
Screening-ul Tuberculozei		30

V. PRR asigură serviciile de prevenire HIV prin intermediul următorilor specialiști (în conformitate cu normativele de timp pentru organizarea activităților):

- ▶ Psiholog
- ▶ Asistent social și/sau lucrător social (în teren)
- ▶ Consultația medicilor specialiști (ginecolog, dermatovenerolog, angiochirurg, endocrinolog, urolog, proctolog, etc.) – la necesitate, se efectuează în instituții medico-sanitare, în baza acordurilor de colaborare încheiate cu aceste instituții.

Drept oportunitate de acordare a serviciilor medicale în cadrul ONG-ilor, sunt serviciile prin intermediul Unităților mobile, conform prevederilor ordinului MS nr. 922 din 25.11.2016, cu privire la aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea serviciilor mobile de prevenire a infecției cu HIV și ITS, în mediul GRSI cu HIV.

În cazul în care organizația dispune de surse financiare mobilizate suplimentar, poate angaja medici specialiști pentru acordarea serviciilor de sănătate, în funcție de necesitățile GRSI.

VI. Normativele de timp

PRR activează în baza unui program flexibil de lucru, în funcție de necesitățile beneficiarilor și posibilitățile lor de accesare a serviciilor. Programul de lucru al specialistului PRR constituie 35/40 ore săptămânal.

	Activități consultative individuale (ore/săptămână)	Durata unei ședințe/ieșire	Nr. consultărilor/consilierilor/an pentru 1 unitate de salariu
Psiholog	20	60-90 min	440
Asistent social	20	60-90 min	440
Lucrător social (în teren)	35-40	15-30 min	500-600 beneficiari anual

ANEXA 2

PACHETUL DE SERVICII DE PREVENIRE HIV pentru persoane CDI, CD, LS, BSB și TG, ținând cont și de particularitățile de oferire a serviciilor tinerilor din aceste grupuri

Principii de bază:

Serviciile pentru GRSI cu HIV sunt comprehensive, asigură abordarea multifactorială a vulnerabilității acestora și răspund specificului epidemiei HIV din Republica Moldova. În organizarea și furnizarea serviciilor de prevenire HIV se ține cont de:

- ◆ caracteristicile grupului și a subgrupurilor (de ex. persoane CD/CDI tineri, LS tinere, BSB tineri, persoane CDI femei, persoane CD/ BSB, persoane CD/LS, BSB/LS și alte);
- ◆ resursele disponibile (umane, financiare și materiale/tehnice);
- ◆ capacitatea organizației și instituțiilor medicale pentru acordarea serviciilor de prevenire persoanelor din GRSI;
- ◆ contextul social local (tipul drogurilor utilizate, modalitățile de consum, practicile sexuale, alte riscuri, stigma și tipul de percepție socială a acestor grupuri, precum și disponibilitatea serviciilor sociale, medicale, psihologice, etc.).

La elaborarea pachetului de servicii pentru GRSI s-a ținut cont de recomandările UNAIDS, OMS, UNFPA, UNODC și alte organizații internaționale, expuse în particular în Ghidul consolidat "Prevenirea HIV, diagnosticul, tratamentul și îngrijirile pentru populațiile-cheie" versiunea actualizată în anul 2016, dar și alte publicații internaționale. Astfel, componența pachetului de servicii se constituie din următoarele 9 intervenții:

1. Schimb de ace și seringi;
2. Tratamentul farmacologic cu Methadone al dependenței de opiacee
3. Consiliere și testare la HIV;
4. Terapie ARV;
5. Prevenire și tratament al ITS;
6. Programe de asigurare cu prezervative și lubrifianți, inclusiv a partenerilor sexuali;
7. Informare, educare și comunicare pentru GRSI;
8. Profilaxie, vaccinare, diagnostic și tratament al hepatitelor virale;
9. Profilaxie, diagnostic și tratament al tuberculozei.

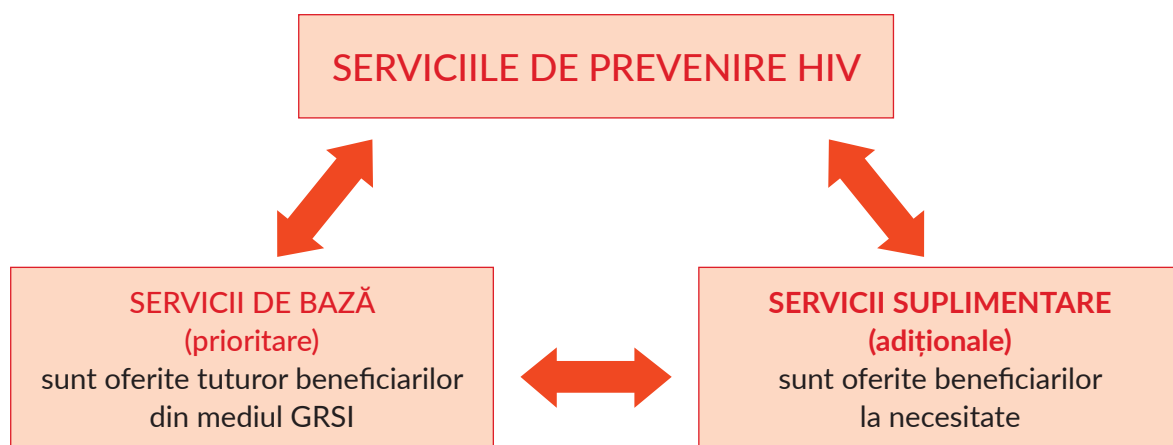
NB! Doar două dintre aceste nouă intervenții sunt specifice pentru persoane CDI (schimbul de seringi și tratamentul farmacologic cu Methadone al dependenței de opiacee), restul sunt comune pentru toate GRSI – persoane CDI, LS, BSB și TG.

- ▶ Pachetul de servicii pentru persoanele consumatoare de SPN, în acord cu recomandările UNODC, vor fi incluse la lista celor enumerate mai sus, inclusiv intervenții psiho-sociale și de tratament al dependenței bazate pe dovezi, precum și activități de informare, educare și comunicare specifice persoanelor ce consumă stimulatoare sau alte droguri din categoria SPN, și partenerilor sexuali ai acestora.
- ▶ În conformitate cu recomandările Ghidului consolidat, o intervenție adițională constituie prevenirea și tratamentul supradozelor, inclusiv prin aplicarea preparatului medical Naloxonum, intervenție descrisă și în documentul dat.

Pentru a preveni transmiterea infecției HIV, în contextul consumului de droguri injectabile și relațiilor sexuale neprotejate, este esențial de asigurat în cadrul GRSI HIV – distribuirea gratuită a echipamentului de injectare steril, prezervativelor și lubrifianților, dezinfectanților, altor mijloace necesare, însoțite de desiminarea informațiilor cu privire la modalitatea de prevenire a infectării cu HIV, prin: injectarea mai sigură, evitarea partajării echipamentelor de injectare și a adoptarea practicilor sexuale sigure.

Aceste servicii complexe, prestate de PRR oferă și oportunitatea de referire a beneficiarilor săi către alte servicii de sănătate, sociale, juridice și servicii conexe, inclusiv pentru tratamentul dependenței de droguri, tratamentul ARV, tratamentul TB, tratamentul ITS și hepatitelor virale.

Reieșind din cele menționate mai sus, serviciile de prevenire HIV pentru toate GRSI pot fi divizate în 2 compartimente:

Servicii de prevenire HIV pentru GRSI

GRSI	Servicii de bază		Servicii suplimentare	
	Specifice	Comune GRSI	Specifice	Comune GRSI
Persoane CDI	<ul style="list-style-type: none"> - Schimbul de seringi și distribuția șervețelelor cu alcool; 	<ul style="list-style-type: none"> - Distribuția prezervativelor și a lubrifianților; - Consilierea și testarea la HIV; - Testare la Sifilis, HVC și HVB; - Screening-ul Tuberculozei; - Comunicarea, informarea și educarea cu scopul prevenirii HIV, HVB, HVC, TB și ITS 	<ul style="list-style-type: none"> - Consilierea pentru inițierea și aderența la tratamentul farmacologic cu Methadone al dependenței de opiacee; - Prevenirea și tratamentul supradozelor, inclusiv prin oferirea accesului la Naloxonium; 	<ul style="list-style-type: none"> - Asigurarea accesului la medicamente, soluții dezinfectante și produse de menținere a sănătății; - Profilaxia pre-expunere la HIV; - Profilaxia post-expunere la HIV; - Materiale informative și educative; - Referire/acompaniere (medicală/ psihologică/ socială); - Grupuri de autoajutor; - Asistență psihologică, socială și juridică și reprezentarea intereselor beneficiarilor din cadrul GRSI; - Servicii de sănătate sexuală și reproductivă; - Servicii de prevenire a violenței, traficului de persoane și asigurarea securității beneficiarilor PRR; - Servicii sensibile la dimensiunea de gen; - Servicii de motivare și sporire a atractivității PRR;
Persoane CD/ SPN LS BSB TG				

Descrierea serviciilor de prevenire HIV în mediul GRSI

Tipul serviciilor de prevenire	Recomandări și instrucțiuni	Remarci adiționale
Schimbul de seringi și distribuirea șervețelelor cu alcool	<p align="center">SERVICIU DE BAZĂ SPECIFIC PENTRU PERSOANE CDI</p> <p>Toate persoanele din populațiile-cheie care injectează droguri, trebuie să aibă acces la echipamente sterile de injectare prin PSS:</p> <ul style="list-style-type: none"> - echipamentele sterile de injectare sunt distribuite gratuit, în locuri prestabilite staționare (sediu organizației, PCSS, penitenciare și alte locuri de detenție), prin intermediul serviciului mobil, al lucrătorilor sociali în teren, inclusiv prin intermediul farmaciilor, sau altor unități comerciale; - setul de echipamente sterile de injectare, distribuite în cadrul PRR (tipul și cantitatea seringilor), este stabilit în urma evaluării necesităților persoanelor CDI și a consultărilor realizate cu acest grup; - lucrătorii sociali, lucrătorii de la egal la egal, lucrătorii în teren – sunt implicați în activitatea de realizare a schimbului de seringi. - sunt furnizate șervețele cu alcool pentru asigurarea condițiilor sigure în vederea reducerii riscurilor asociate consumului de droguri injectabile. - PRR utilizează containere speciale pentru colectarea acelor și seringilor folosite de persoane CDI și returnate în program, cu ulterioara nimicire a acestora, în conformitate cu standardele în vigoare. - PRR asigură condiții corespunzătoare de depozitare a dispozitivelor sterile de injectare, cu respectarea condițiilor și a termenului de valabilitate a acestora. 	<ul style="list-style-type: none"> - În scopul reducerii riscurilor de infectare cu HIV și hepatite virale, este benefică asigurarea accesului persoanelor CDI la seringi cu spațiu mort mic. Seringile cu spațiu mort mic au de obicei un ac nedetașabil, atașat direct la seringă, și sunt destinate pentru a reduce cantitatea de sânge rămasă în seringă după împingerea completă a pistonului. - Echipamentele de injectare trebuie să fie adecvate contextului local, luând în considerare așa factori precum – tipul drogurilor și modalitatea de consum a acestora. - PSS sunt bine implementate la nivel de comunitate și reprezintă un punct important de prim-contact cu persoanele CDI, care încă nu beneficiază de servicii de prevenire HIV. - Toate persoanele din populațiile-cheie care injectează droguri, trebuie să aibă acces, fără restricții de vârstă, la echipamentele sterile de injectare prin intermediul PSS.
Distribuirea prezervativelor și a lubrifiantilor	<p align="center">SERVICIU DE BAZĂ COMUNE PENTRU GRSI</p> <p>Utilizarea corectă și consecventă a prezervativelor, cu lubrifianți compatibili, este recomandată pentru toate grupurile populațiilor-cheie pentru a preveni transmiterea pe cale sexuală a infecției HIV și a ITS:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Programele de prevenire a infecției HIV asigură persoanele din GRSI și partenerii acestora cu prezervative calitative, corespunzătoare tipului de contact sexual: oral, vaginal și anal, și lubrifianți. - Pentru prevenirea infecției HIV și ITS se recomandă asigurarea PRR cu diferite tipuri de prezervative (prezervative clasice, prezervative cu duritate sporită, prezervative ultrasubțiri, prezervative cu arome etc.), ținând cont de specificul fiecărui GRSI. 	<ul style="list-style-type: none"> - Promovarea utilizării prezervativelor în rândul GRSI și partenerilor acestora, crește rata utilizării acestora și duce la diminuarea riscului de infectare cu HIV, ITS, la fel și a sarcinilor neplanificate.

Tipul serviciilor de prevenire	Recomandări și instrucțiuni	Remarci adiționale
<p>Consilierea și testarea la HIV</p>	<p>Consilierea și testarea voluntară la HIV este accesibilă tuturor GRSI:</p> <ul style="list-style-type: none"> - PRR realizează consilierea și testarea HIV în comunitățile cu risc sporit de infectare, de către lucrătorii sociali în teren, inclusiv lucrătorii de egal la egal și alt personal (psiholog, asistente medicale etc.); - CTV este parte a complexului de servicii de prevenire HIV, suport și îngrijiri, oferit beneficiarilor PRR. - Persoanele din toate GRSI au acces la CTV în timpul convenabil beneficiarilor, în cadrul organizațiilor și instituțiilor medicale. - Consilierea se realizează în condițiile ce permit contactul individual/comunicarea cu beneficiarul, asigură anonimul, intimitatea și confidențialitatea datelor. - CTV se bazează pe recomandările și ghidurile OMS și se realizează în conformitate cu Ghidul de consiliere pre- și post-testare la HIV și hepatitele virale B și C. - Consilierea pre- și post-testare la HIV poate fi efectuată de către personalul instruit (medic, asistent medical, psiholog, asistent social, lucrător social în teren etc.), confirmat prin certificat de instruire în consiliere. - În cadrul consilierii pre-testare la HIV, în mod obligator, se obține acordul informat pentru testare, cu contrasemnarea acestuia de către persoana testată. <p>1. În cazul unui minor, consimțământul scris, benevol, pentru testare la marcherii HIV urmează a fi exprimat atât de minor, cât și de reprezentantul legal al acestuia. În cazul în care este imposibil de a obține consimțământul reprezentantului legal al minorului, și dacă efectuarea testării este necesară pentru minor, este suficient consimțământul scris, benevol, al acestuia din urmă. În această situație, decizia este luată în mod consultativ de către prestatorii de servicii, în interesul superior al minorului, în conformitate cu actele normative în vigoare (Legea nr. 23 din 16.02.2007 cu privire la profilaxia infecției HIV/SIDA Articolul 13. Consimțământul pentru testarea la marcherii HIV subpunct (2)).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Promovarea utilizării prezervativelor în rândul GRSI și partenerilor acestora, în deosebi în rândul tinerilor din mediul populațiilor-cheie, se realizează concomitent cu oferirea informațiilor și dezvoltarea abilităților de utilizare corectă și sigură a prezervativelor. - În scopul creșterii nivelului de utilizare corectă și permanentă/la fiecare contact sexual a prezervativelor, este realizat marketingul social al prezervativelor în populația generală, ceea ce va contribui la sporirea cererii și a acceptabilității sociale privind utilizarea acestora.
	<p>Consilierea și testarea voluntară la HIV este accesibilă tuturor GRSI:</p> <ul style="list-style-type: none"> - PRR realizează consilierea și testarea HIV în comunitățile cu risc sporit de infectare, de către lucrătorii sociali în teren, inclusiv lucrătorii de egal la egal și alt personal (psiholog, asistente medicale etc.); - CTV este parte a complexului de servicii de prevenire HIV, suport și îngrijiri, oferit beneficiarilor PRR. - Persoanele din toate GRSI au acces la CTV în timpul convenabil beneficiarilor, în cadrul organizațiilor și instituțiilor medicale. - Consilierea se realizează în condițiile ce permit contactul individual/comunicarea cu beneficiarul, asigură anonimul, intimitatea și confidențialitatea datelor. - CTV se bazează pe recomandările și ghidurile OMS și se realizează în conformitate cu Ghidul de consiliere pre- și post-testare la HIV și hepatitele virale B și C. - Consilierea pre- și post-testare la HIV poate fi efectuată de către personalul instruit (medic, asistent medical, psiholog, asistent social, lucrător social în teren etc.), confirmat prin certificat de instruire în consiliere. - În cadrul consilierii pre-testare la HIV, în mod obligator, se obține acordul informat pentru testare, cu contrasemnarea acestuia de către persoana testată. <p>1. În cazul unui minor, consimțământul scris, benevol, pentru testare la marcherii HIV urmează a fi exprimat atât de minor, cât și de reprezentantul legal al acestuia. În cazul în care este imposibil de a obține consimțământul reprezentantului legal al minorului, și dacă efectuarea testării este necesară pentru minor, este suficient consimțământul scris, benevol, al acestuia din urmă. În această situație, decizia este luată în mod consultativ de către prestatorii de servicii, în interesul superior al minorului, în conformitate cu actele normative în vigoare (Legea nr. 23 din 16.02.2007 cu privire la profilaxia infecției HIV/SIDA Articolul 13. Consimțământul pentru testarea la marcherii HIV subpunct (2)).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Serviciile de CTV sunt organizate conform principiului celor "5 C": consimțământ în format, confidențialitate, consiliere, corectitudine a testului, conexiune cu alte organizații. - Beneficiarii cu rezultatele testelor pozitive la HIV, vor fi încurajați să comunice diagnosticul partenerilor săi. - Programele de screening și testare vor fi integrate cu alte servicii oferite persoanelor din cadrul GRSI. - PRR aplică mecanisme eficiente de referire a beneficiarilor către instituțiile ce acordă servicii de TARV. - Este important să existe continuitate în procesul de acordare a serviciilor de prevenire HIV, de testare, tratament și servicii de îngrijire și suport.

Tipul serviciilor de prevenire	Recomandări și instrucțiuni	Remarci adiționale
Testare la sifilis, HVC și HVB;	<p>PRR oferă posibilitatea testării beneficiarilor din cadrul GRSI la sifilis, HVC și HVB:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Persoanele din cadrul GRSI au acces la servicii confidențiale și gratuite de screening al Sifilisului, cu utilizarea testelor rapide de diagnostic, în cadrul organizației, centrului comunitar, servicii outreach mobile, locurilor sigure în care se află reprezentanții grupului țintă, inclusiv în cadrul penitenciarelor și altor locuri de detenție. - În cazul rezultatului testului de screening pozitiv la Sifilis, persoana testată se însoțește sau se referă de către reprezentanții organizației, în instituțiile medicale pentru confirmarea sau infirmarea diagnosticului. - Prestatorii PRR propun periodic beneficiarilor testarea la HVC și HVB; - PRR testează gratuit beneficiarii din cadrul GRSI prin utilizarea testelor rapide de diagnostic pentru HVC și HVB. - Personalul PRR este instruit cu privire la efectuarea corectă a testului rapid de diagnostic HVC și HVB. <p>Informațiile de bază despre persoană și rezultatele testelor efectuate la Sifilis, HVC și HVB, precum și informațiile cu privire la consilierea pre- și post-testare, sunt înscrise în registrele corespunzătoare, cu asigurarea păstrării confidențialității datelor.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Beneficiarii testați cu teste rapide de diagnostic, cu rezultat pozitiv la Sifilis, HVB și HVC, vor fi referiți către specialistul respectiv, pentru managementul clinic al cazului. - Beneficiarii cu diagnostic confirmat la sifilis, HVB și HVC, vor fi încurajați să anunțe partenerii săi sexuali, pentru examinarea/testarea acestora. - Serviciile de prevenire HIV trebuie să asigure beneficiarii, inclusiv tinerii din cadrul grupurilor-cheie cu risc sporit de infectare, partenerii, proxeneții cu servicii de testare prin teste rapide de diagnostic pentru Sifilis, HVB și HVC, în funcție de necesitate (totodată ținând cont de grupa de risc din care fac parte beneficiarii), dar nu mai rar de o dată pe an.
	<p>Recomandări și instrucțiuni</p> <ul style="list-style-type: none"> - Testarea la HIV este realizată cu teste rapide de diagnostic, conform prevederilor Ghidului Național de diagnostic de laborator al infecției cu HIV, aprobat prin ordinul MSMPS nr. 409 din 16.03.2018. - Testarea la HIV cu teste rapide este realizată, pentru beneficiarii din toate GRSI, în cadrul organizației, centrului comunitar, serviciilor în teren, inclusiv serviciilor mobile, locurilor sigure în care se află reprezentanții grupului țintă, inclusiv în cadrul penitenciarelor și altor locuri de detenție. - Testarea la HIV cu teste rapide, se realizează atât de personalul medical, cât și de persoana instruită din cadrul organizației, care activează în domeniul prevenirii infecției HIV. - În cazul rezultatului testului de screening pozitiv la HIV, persoana testată se însoțește, sau se referă către cabinetele teritoriale pentru supraveghere medicală și tratamentul ARV în condiții de ambulatoriu a persoanelor infectate cu HIV și bolnavilor cu SIDA, pentru confirmarea sau infirmarea diagnosticului. - Persoanei cu rezultat pozitiv la HIV i se oferă sprijin psihologic, sau consiliere „de la egal la egal”, inclusiv suport în acceptarea diagnosticului și inițierea TARV. - PRR, în scopul promovării serviciului de CTV, elaborează și distribuie materiale informaționale beneficiarilor din cadrul GRSI. - Prestatorii de servicii de prevenire HIV, recomandă screeningul periodic al infecției HIV și ITS persoanelor din populațiile-cheie cu risc sporit de infectare, conform prevederilor actelor normative în vigoare. - Informațiile de bază despre persoană și rezultatele testelor la HIV, precum și informațiile cu privire la consilierea pre- și post-testare, sunt înscrise în registrele corespunzătoare, cu asigurarea păstrării confidențialității datelor. 	<p>Remarci adiționale</p> <ul style="list-style-type: none"> - Serviciile de prevenire HIV trebuie să asigure beneficiarii, inclusiv tinerii din cadrul grupurilor-cheie cu risc sporit de infectare, partenerii, proxeneții – cu servicii de testare prin teste rapide de diagnostic pentru HIV, în funcție de necesitate, dar nu mai rar de 2 ori pe an.

Tipul serviciilor de prevenire	Recomandări și instrucțiuni	Remarci adiționale
<p>Screening-ul Tuberculozei</p>	<p>PRR asigură accesul GRSI la servicii TB integrate și centrate pe beneficiar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Screening-ul la TB, prevenirea TB și suport în aderență la tratamentul TB – se efectuează de către lucrătorii sociali (în teren), lucrătorii de la egal la egal, în colaborare cu personalul medical, inclusiv în cadrul penitenciarelor și în alte locuri de detenție. - Persoanelor din cadrul GRSI li se recomandă realizarea screening-ului anual la TB în cadrul PRR. - Personalul PRR este instruit în domeniul prevenirii TB, privind simptomele sugestive TB, măsurile de control al infecției TB, riscul de contactare a infecției TB, eticheta tusei și realizarea screening-ului periodic. - Personalul PRR deține și aplică un instrument de screening a TB în mediul GRSI. - La prezența semnelor sugestive pentru TB, lucrătorii PRR referă sau acompaniază beneficiarul către serviciile prestate de către instituțiile medicale. - Diagnosticul, prevenirea și tratamentul TB în cazul GRSI sunt accesibile și se realizează conform PCN nr.123 – în vigoare. - Personalul PRR contribuie la încurajarea beneficiarilor săi de a iniția în termen oportun, a tratamentului TB, în caz de necesitate. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pentru toate persoanele HIV infectate și persoanele din cadrul GRSI HIV se recomandă screening-ul TB în conformitate cu recomandările OMS, care include 4 simptome de bază: tuse, febră, pierdere în greutate, transpirații nocturne. - Organizațiile care oferă servicii de prevenire HIV în rândul GRSI, pot contribui la depistarea precoce a infecției TB, și pot întreprinde măsuri de prevenire TB și HIV.
<p>Comunicarea, informarea și educarea cu scopul prevenirii HIV, HVB, HVC, TB și ITS</p>	<p>PRR desfășoară o serie de intervenții de comunicare, informare și educare în rândul GRSI, pentru prevenirea transmiterii infecției cu HIV, HVC, HVB, TB și ITS:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Comunicarea în vederea schimbării comportamentului este o componentă de bază a programului de prevenire HIV, HVC, HVB, TB și ITS - La baza metodelor de comunicare în rândul GRSI se află: consilierea individuală, activitățile în grup, campanii de informare, utilizarea mass-mediei locale, distribuirea materialelor informaționale/ educaționale și comunicarea on-line. - Comunicarea, informarea și educarea beneficiarilor din GRSI, în cadrul PRR, prevede și implicarea activă a acestora în realizarea activităților. - Intervențiile CIE abordează riscurile asociate consumului de droguri, cât și cele asociate comportamentului sexual neprotejat. - Comunicarea despre sexualitate/sex este recomandată a fi realizată cu adulții și tinerii din cadrul GRSI, în contextul intervențiilor de CIE, axate pe prevenirea infecției HIV și infecțiilor cu transmitere sexuală; informația urmînd a fi ajustată vârstei și nivelului de înțelegere a informației de către beneficiari. - Comunicare eficientă pentru schimbarea comportamentului se realizează de către personalul organizației, cu abilități de comunicare și instruit în acest domeniu. - Mesajele de comunicare sunt specifice pentru diferite categorii din GRSI: beneficiari, tinerii din cadrul grupurilor-cheie, parteneri, proxeneți etc. - Persoanelor din GRSI le sunt furnizate informații cu privire la infecția HIV, HVB, HVC, TB și ITS, modalitatea de prevenire a acestora, disponibilitatea programelor de screening al infecției HIV, Sifilis, HVC, HVB, disponibilitatea vaccinului pentru HVB, tratamentul farmacologic cu Methadone al dependenței de opioace, TARV, disponibilitatea consultului medical și posibilitatea de a fi referit /acompaniat beneficiarul la necesitate la specialiștii din cadrul instituțiilor medicale. 	<ul style="list-style-type: none"> - Elucidarea și prezentarea corectă a informației cu privire la infecția HIV, HVB, HVC, TB și ITS, determină creșterea nivelului de informare a populației și combaterea stereotipurilor și miturilor asociate. - Selectarea metodei de comunicare cu beneficiarii, inclusiv tinerii din mediul grupurilor-cheie, parteneri, proxeneți, etc., este individuală, în funcție de preferințele acestora și problema/ subiectul abordat. - Intervențiile de informare în baza principiilor "de la egal la egal" au prioritate printre metodele de comunicare utilizate în rândul GRSI. - Persoanele din GRSI vor obține un spectru larg de informații privind prevenirea HIV, HVB, HVC, TB și ITS, dar totodată se va pune accent și pe importanța obligațiilor și responsabilităților personale, cât și a acțiunilor colective în acest context.

Tipul serviciilor de prevenire	Recomandări și instrucțiuni	Remarci adiționale
	<p>În cadrul PRR beneficiarilor, tinerilor din cadrul grupurilor-cheie, partenerilor, proxeneților – le este oferită informație cu privire la utilizarea corectă și sigură a echipamentelor sterile de injectare, la fel și a prezervativului, cu scopul prevenirii infecției HIV, HVB, HVC și ITS .</p> <p>PRR elaborează și distribuie materiale informaționale (pliante, broșuri, foi volante, etc.) cu privire la prevenire, simptomele, diagnosticul și tratamentul HIV, HVB, HVC, TB și ITS.</p> <p>PRR organizează sesiuni de informare în grup a beneficiarilor, cu diverse subiecte printre care – prevenirea, simptomele, diagnosticul și tratamentul HIV, HVB, HVC, TB și ITS, cu implicarea medicilor specialiști în activitățile de informare.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Activitățile de informare, prin postare de materiale informaționale, se vor realiza inclusiv în mediul on-line pentru toate GRSI, în special pentru tinerii din mediul GRSI în particular LS și BSB. - Personalul PRR utilizează telefonul pentru informarea GRSI și oferirea suportului social acestora (ex. pe aspecte de compliance la tratament, reamintire despre o vizită planificată la medic etc.) - Vaccinarea împotriva hepatitei B este disponibilă pentru persoanele din GRSI în rețeaua instituțiilor ce prestează servicii de asistență medicală, la solicitare.
SERVICIUL SUPPLEMENTARE SPECIFICE PENTRU PERSOANE CDI		
<p>Consilierea pentru inițierea și aderența la tratamentul farmacologic cu Methadone al dependenței de opiacee</p>	<p>Persoanele CDI dependente de opiacee, inclusiv cele aflate în penitențiar și alte locuri de detenție, au acces la tratamentul farmacologic cu Methadone al dependenței de opiacee, în conformitate cu recomandările OMS:</p> <ul style="list-style-type: none"> - PRR, prin intermediul specialiștilor săi, realizează informarea, referirea și acompanierea persoanelor CDI dependente de opiacee, către servicii de tratament farmacologic cu Methadone; - PRR realizează informarea comunității și a organelor de poliție cu privire la principiile de activitate și avantajele tratamentului farmacologic cu Methadone, în cazul dependenței de opiacee; - Toate persoanele CDI dependente de opiacee au acces gratuit la tratamentul farmacologic cu Methadone în instituțiile medicale, în penitențiar și în alte locuri de detenție; - Pentru asigurarea eficienței tratamentului farmacologic cu Methadone al dependenței de opiacee, este importantă menținerea și administrarea dozelor de opiacee agoniste. - Pentru realizarea tratamentului farmacologic al dependenței de opiacee – deopotrivă se utilizează Methadone și buprenorfina, considerate medicamente esențiale, conform recomandărilor OMS; - PRR recomandă tratamentul farmacologic cu Methadone, persoanelor CDI dependente de opiacee pe o durată suficientă (nu mai puțin de 6 luni), conform recomandărilor OMS și prevederilor PCN -225, în vigoare. - Specialiștii PRR, sunt antrenați în oferirea suportului psiho-social pacienților aflați în tratamentul farmacologic cu Methadone, care include – evaluarea nevoilor psiho-sociale, consiliere de susținere și referire către alte servicii comunitare, în funcție de necesitate. - PRR elaborează și distribuie materiale informaționale cu privire la tratamentul farmacologic cu Methadone al dependenței de opiacee; 	<ul style="list-style-type: none"> - Tratamentul farmacologic cu Methadone, este parte a strategiei de prevenire HIV, eficientă în reducerea comportamentului riscant consumului de opiacee injectabile, și a demonstrat îmbunătățirea accesului și aderenței la TARV și reducerea mortalității în rândul persoanelor CDI. - Tratamentul farmacologic cu Methadone nu trebuie să fie coercitiv, și se inițiază după obținerea acordului informat al pacientului. - PRR, prin activitățile sale de informare și educare, determină creșterea nivelului de informare a populației în domeniul de ri-goare și combaterea stereotipurilor și mi-turilor sociale cu privire la tratamentul far-macologic cu Methadone. - Tratamentul farmacologic cu Methadone, se administrează persoanelor dependente de opiacee, inclusiv tinerilor cu vârsta mai mare de 18 ani [7]

Tipul serviciilor de prevenire	Recomandări și instrucțiuni	Remarcii adiționale
Prevenirea și tratamentul supradozelor, inclusiv prin oferirea accesului la Naloxonium;	<ul style="list-style-type: none"> - PRR organizează activități de informare în grup și individuale pentru persoanele CDI dependente de opiacee, cu privire la activitatea serviciului de tratament farmacologic cu Methadone; - PRR facilitează administrarea tratamentului farmacologic cu Methadone, <i>împreună</i> cu alte tratamente administrate (HIV, TB, HVB și HVC), cu luarea în considerare a interacțiunii acestora. - PRR facilitează urmarea tratamentului farmacologic cu Methadone la domiciliu, prin oferirea suportului psihosocial pacienților atunci când doza și situația socială sunt stabile, și atunci când există un risc scăzut de utilizare a preparatului în scopuri ilegale. <p>Supradozarea cu opiacee poate fi prevenită:</p> <ul style="list-style-type: none"> - PRR asigură informarea și instruirea persoanelor CDI și persoanelor din anturajul acestora cu privire la pericolul și modalitățile de prevenire a supradozelor, acordarea primului ajutor în caz de supradozare - Persoanele CDI, consumatoare de opiacee și cele care ar putea fi martorii unei supradoze cu opiacee, sunt instruite cu privire la administrarea corectă a Naloxonium și au acces gratuit la acest medicament; - Naloxonium este distribuit în locurile de prestare a serviciilor de prevenire, prin intermediul lucrătorilor sociali în teren, educatorilor „de la egal la egal” și a altor specialiști, în contextul acordării serviciilor de prevenire HIV. - Eliberarea Naloxonium se realizează doar persoanelor care au fost instruite cu privire la simptomele supradozelor, specificul administrării Naloxonium, posibilele efecte adverse, și conduita ulterioară a beneficiarului. - Eliberarea Naloxonium se însoțește obligatoriu de o instrucțiune, privind acordarea primului ajutor în caz de supradozare cu opiacee. 	<ul style="list-style-type: none"> - Naloxonium este antagonistul opiaceelor, care este utilizat ca medicament de bază, în cazul supradozelor cu droguri opiacee, conform recomandărilor OMS. - Naloxonium este eficientă la administrare pe cale intramusculară, intranasală, intravenoasă și subcutanată. - Recomandările OMS nu specifică restricții de vârstă pentru managementul supradozelor.
Asigurarea accesului la medicamente, soluții dezinfectante și produse de menținere a sănătății;	<p style="text-align: center;">SERVICIILE SUPLEMENTARE COMUNE PENTRU GRSI</p> <p>PRR asigură beneficiarii din GRSI cu medicamente, soluții dezinfectante și produse de menținere a sănătății:</p> <ul style="list-style-type: none"> - PRR realizează estimarea necesităților beneficiarilor GRSI în medicamente, soluții dezinfectante și produse de menținere a sănătății; - PRR vor oferi persoanelor CDI soluții dezinfectante, medicamente și produse de menținere a sănătății (pentru medicația venelor); - PRR vor oferi persoanelor din GRSI soluții dezinfectante și produse de menținere a sănătății - Medicamentele, soluțiile dezinfectante și produsele de menținere a sănătății, vor fi distribuite de către prestatorii de servicii PRR, în teren, inclusiv prin intermediul unităților mobile și a farmaciilor; - Odată cu eliberarea medicamentelor, soluțiilor dezinfectante și produselor de menținere a sănătății persoanelor din mediul GRSI, acestea vor primi și instrucțiunile de utilizare a produselor recepționate; - Soluțiile dezinfectante sunt eliberate în flacoane mici, astfel încât să poată fi utilizate în diferite condiții, inclusiv în stradă/în condiții de teren; - Spectrul de medicamente, soluții dezinfectante și produse de menținere a sănătății, distribuite beneficiarilor din GRSI, acoperă necesitățile acestora. 	<ul style="list-style-type: none"> - PRR va distribui beneficiarilor din mediul GRSI – medicamente, soluții dezinfectante și produse de menținere a sănătății, în limita stocului disponibil. - Din sursele financiare suplimentare mobilizate de către organizație, pot fi procurate și distribuite către beneficiarii din mediul GRSI și alte medicamentele, soluții dezinfectante și produse de menținere a sănătății decât cele menționate în anexa 3.

Tipul serviciilor de prevenire	Recomandări și instrucțiuni	Remarci adiționale
<p>Profilaxia pre-expunere la HIV;</p>	<p>PREP va fi recomandat în calitate de opțiune suplimentară în prevenirea infecției HIV pentru populațiile-cheie cu risc sporit de infectare cu HIV, ca parte a unei abordări complexe de prevenire:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Personalul PRR va fi instruit cu privire la principiile de administrare PREP, pentru a asigura informarea, consilierea ulterioară, referirea persoanelor din cadrul GRSl și oferirea suportului necesar acestora, în decizia de a iniția tratamentul PREP și a accepta serviciile acordate de către medicul infecționist. - PRR vor elabora, printa și distribui materiale informaționale cu privire la PREP pentru persoanele din cadrul GRSl. - Serviciile PREP pot fi oferite în cadrul instituțiilor medicale, și în cadrul organizațiilor care prestează servicii de prevenire a infecției HIV, cu respectarea cerințelor în vigoare. - PREP este oferită gratuit și este acordat de către medici specialiști după contrasemnarea consimțământului informat de către beneficiar. - PREP este acordată în conformitate cu prevederile PCN nr.313 în vigoare și recomandările OMS 	<ul style="list-style-type: none"> - Un număr impunător de persoane din cadrul GRSl, care ar putea beneficia de PREP, nu inițiază PREP din cauza stigmei, discriminării și marginalizării. - Persoanele, care utilizează PREP se pot confrunta cu stigma, care poate determina scăderea aderenței la PREP. - Persoanele care utilizează PREP pot fi judecate, marginalizate, relațiile sexuale cu aceste persoane putând fi evitate, fiind considerate eronat drept persoane HIV pozitive. - Informarea comunităților despre importanța PREP în prevenirea HIV, va crește impactul acestei intervenții, prevenind astfel apariția cazurilor noi de infecție HIV.
<p>Profilaxia post-expunere la HIV;</p>	<p>PPE va fi disponibilă pentru accesare în mod voluntar, tuturor persoanelor eligibile din populații-cheie cu risc sporit de infectare, în cazul unei posibile expuneri la HIV:</p> <ul style="list-style-type: none"> - PPE la HIV este indicată în caz de : Expunere profesională (contactul cu sânge, sau alte lichide biologice infectate, prin nimerirea lor subcutanat, pe mucoasele, sau tegumentele lezate în timpul exercitării activităților profesionale); Expunere neprofesională (relații sexuale, asociate cu viol; relații sexuale neprotejate, sau în contextul ruperii sau lunecării prezervativului în cazul cuplurilor discordante, cu condiția ca partenerul este infectat cu HIV și nu administrează TARV, sau îl administrează, dar încărcătura virală este detectabilă; înțepăturile accidentale cu instrumentar potențial infectat cu HIV, sau administrarea drogului cu seringă unei alte persoane; contactul mucoaselor cu sânge, sau alte lichide biologice infectate). - PPE la HIV este acordată în conformitate cu prevederile PCN nr.314 în vigoare. - PPE la HIV este oferită gratuit și este acordată de către medici specialiști, după contrasemnarea consimțământului informat, de către beneficiar. 	<ul style="list-style-type: none"> - În virtutea perioadei sale scurte de administrare, ratele de finalizare a PPE raportate, sunt scăzute. - Consilierea și alte măsuri de sprijin, pentru asigurarea complianței, sunt necesare pentru asigurarea eficienței PPE.

Tipul serviciilor de prevenire	Recomandări și instrucțiuni	Remarci adiționale
<p>Materiale informative și educative;</p>	<p>PRR asigură accesul la informații de calitate, necesare persoanelor din cadrul GRSl:</p> <ul style="list-style-type: none"> - PRR asigură accesul la informații necesare persoanelor din GRSl, inclusiv prin intermediul materialelor informative și educative distribuite. Acestea reflectă informația prezentă în mod clar, simplu și concis, informația fiind ajustată în funcție de nivelul de înțelegere a beneficiarilor din GRSl, la fel fiind adaptată vârstei. - PRR elaborează materialele informaționale prin asigurarea cooperării strânse dintre experți din domeniul de rigoare, personalul din cadrul organizațiilor, reprezentanții ai grupurilor-cheie cărora le sunt destinate materialele informative respective. - Pentru a identifica informațiile necesare, modalitatea cea mai bună de prezentare și de ilustrare a materialelor informaționale și educaționale, PRR organizează discuții în focus grupuri, cu participarea persoanelor din cadrul GRSl. 	<p>Subiectele / tematicile materialelor informaționale destinate GRSl includ, dar nu se limitează la:</p> <ul style="list-style-type: none"> - informații despre HIV/SIDA, ITS, TB, HVC, HVB etc; - testarea cu teste rapide de diagnostic la HIV, Sifilic, HVC, HVB; - relații sexuale protejate, sexualitatea și orientarea sexuală, dezvoltarea sexuală; - consecințele consumului de SPN; - acceptarea de sine; - drepturile LGBTQI în contextul drepturilor omului; - informații despre utilizarea corectă a mijloacelor de protecție; - prevenirea infecției HIV, ITS, TB, HVC, HVB etc; - prevenirea violenței, inclusiv a violului, abuzului de alcool, consumului de droguri, fumatului; - sănătatea sexuală și reproductivă, metodele de contracepție; - sănătatea TG; - viața cu HIV și drepturile omului etc.
<p>Referire/acompaniere (medicală/psihologică/socială);</p>	<p>Referirea către alte servicii necesare beneficiarilor din cadrul GRSl, prezintă un obiectiv al consilierii:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Personalul PRR asigură accesul beneficiarilor din cadrul GRSl la servicii medicale și psiho-sociale, prin organizarea serviciilor de referire, însoțire socială a beneficiarului, și acordarea suportului necesar în accesarea unui serviciu. - Personalul din cadrul organizațiilor (asistenții sociali, lucrătorii sociali din teren, educatorii „de la egal la egal”), care efectuează însoțirea/referirea beneficiarilor, este familiarizat cu parteneriatele de colaborare stabilite între organizația din care fac parte și instituțiile din comunitate în care activează diverși specialiști (avocați, medici etc.) – pentru a facilita accesul beneficiarului la serviciile necesare. - Sistemul de referire implementat de PRR este unul viabil, funcțional, și presupune atât referirea, cât și acompanierea beneficiarilor către serviciile funcționale existente la nivel de comunitate. 	<ul style="list-style-type: none"> • Referirea beneficiarilor din mediul GRSl către specialiști, în funcție de necesitatea acestora în servicii medicale: • Persoane CD/CDI pot fi referite/însoțite la următoarele categorii de specialiști: medic narcolog, angiochirurg, infecționist, psihiatru, dermatovenerolog, fiziatru, psiholog etc.) • Persoanele LS/BSB/TG pot fi referite/însoțite la următoarele categorii de specialiști: ginecolog, infecționist, endocrinolog, psihiatru, dermatovenerolog, urolog, androlog, proctolog, chirurg, mamolog, fiziatru, psiholog etc.

Tipul serviciilor de prevenire	Recomandări și instrucțiuni	Remarci adiționale
	<ul style="list-style-type: none"> - Lucrătorii sociali și cei din teren, care activează în cadrul serviciilor de prevenire HIV, posedă abilități în identificarea stresului psihologic și determinarea preliminară a unei eventuale necesități a intervențiilor psihologului sau ale medicului psihiatru, respectiv asigurând referirea/însoțirea persoanei către acești specialiști. - PRR, în baza evaluării necesităților beneficiarului, îl poate referi/ însoțita instituțiile ce acordă servicii pentru ocuparea forței de muncă și/ sau cursuri disponibile pentru formare profesională. 	<ul style="list-style-type: none"> - Realizarea intervențiilor psiho-sociale și de schimbare comportamentală, specifice fiecărui GRSI;
Grupuri de autoajutor;	<p>Persoanele din cadrul GRSI se întrunesc în grupuri de autoajutor, pentru a discuta problemele comune și a identifica metodele de soluționare a acestora:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Grupurile de autoajutor sunt organizate în mod planificat, pentru diferite categorii de persoane care împărtășesc o problemă comună (pentru tinerii din cadrul GRSI, femei, bărbați, BSB, persoane transgender, pentru utilizatorii de droguri, prestatori de servicii sexuale în stradă, prestatori de servicii sexuale în diferite localuri, persoane care trăiesc cu HIV, supravețuitori ai cazurilor de violență sexuale etc). - Grupurile de autoajutor sunt efectuate/ convenite în locurile în care se adună de regulă GRSI și sunt conduse/ convocate de educatorii "de la egal la egal", asistenții/ lucrătorii sociali, psihologi, medici etc.; - Activitatea de autoajutor va include/întruni 6-15 persoane și va dura aproximativ 1,5-2 ore de discuții, ținând cont de disponibilitatea de timp a grupului de participanți. 	<ul style="list-style-type: none"> - Personalul PRR va contribui la promovarea și organizarea/ convocarea grupurilor de autoajutor, facilitând realizarea întâlnirilor/ sesiunilor acestora.
Asistență juridică psihologică și socială și reprezentarea intereselor beneficiarilor din cadrul GRSI;	<p>Persoanele din cadrul GRSI au acces gratuit la serviciile de asistență juridică primară, psihologică și socială:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Conform recomandărilor OMS, politica țării trebuie să fie orientată spre decriminalizarea utilizării drogurilor, sexului comercial, atitudinea față de relațiile homosexuale, identităților trans. - PRR oferă beneficiarilor săi acces și referire/însoțire către servicii de asistență juridică primară, inclusiv pentru asistență para-juridică, pentru consiliere individuală, sau de grup. - PRR oferă beneficiarilor săi acces și referire/însoțire către servicii de asistență psihologică și socială pentru consiliere individuală sau de grup. - PRR prestează servicii de asistență juridică în cadrul activității sale, prin angajarea juriștilor/ para-juriștilor, sau va iniția parteneriate de colaborare cu organizațiile specializate în acordarea asistenței juridice. - PRR prestează servicii de asistență psihologică și socială în cadrul activității sale prin angajarea psihologului/asistentului social sau va iniția parteneriate și colaborări cu organizațiile specializate în acordarea serviciilor respective. 	<ul style="list-style-type: none"> - Consultanța juridică în cadrul PRR se realizează cu referire la problemele cu care se confruntă frecvent beneficiarii: în contextul prestării serviciilor sexuale comerciale, în caz de infracțiuni, violență, probleme de proprietate, tutelă asupra copiilor, litigii familiare, imigrare, migrație, asistență pentru victimele infracțiunilor, perfectarea documentelor de identitate etc.

Tipul serviciilor de prevenire	Recomandări și instrucțiuni	Remarci adiționale
<p>Servicii de sănătate sexuală și reproductivă;</p>	<p>Serviciile de SSR vor fi oferite gratuit, voluntar/necoercitiv și confidențial pentru toate persoanele din cadrul GRSI:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lucrătorii sociali, lucrătorii în teren, sau educatorii „de la egal la egal”, în comunicarea cu beneficiarii, vor evalua necesitatea asistenței în domeniul sănătății sexual-reproductive și vor facilita accesul beneficiarilor, prin referirea sau însoțirea acestora, la specialiștii din cadrul instituțiilor medicale; - Persoanele din cadrul GRSI, inclusiv cuplurile serodiscordante, vor primi informații și sprijin cu privire la planificarea unei sarcini și conceperea în siguranță a unui copil; - PRR oferă consiliere cu privire la planificarea familială și metodele de contracepție, inclusiv modalitatea de utilizare a acestora. - Beneficiarii PRR au acces la consultanță de la egal la egal, materiale informaționale, sesiuni de informare, consultul specialiștilor și în cazul altor subiecte/aspecte legate de sănătatea sexuală și reproductivă. - Prestatorii serviciilor de prevenire a infecției HIV sunt instruiți cu privire la particularitățile acordării serviciilor de SSR tinerilor din cadrul GRSI. - Lucrătorii PRR vor furniza informații cu privire la utilizarea corectă a testului de sarcină, cu scopul depistării sarcinii la termen mic. - Femeile gravide, care doresc/au decis să întrerupă sarcina, vor fi referite/însoțite către o instituție medicală pentru consultare și efectuarea întreruperii voluntare a cursului sarcinii în condiții de siguranță. - Pentru prevenirea și/sau depistarea precoce a cancerului de col uterin, femeile din cadrul GRSI sunt informate despre importanța realizării screening-ului de col uterin, cu o periodicitate de o dată în trei ani, începând cu vârsta de 25 de ani și vor fi referite/însoțite la medicul de familie pentru realizarea gratuită a testului citologic la nivel de asistență medicală primară. <p>Tinerii din cadrul GRSI pot accesa serviciile de SSR fără autorizarea/ notificarea obligatorie a părinților și tutorelui [8]. În conformitate cu Legea Nr. 138 din 15.06.2012 privind sănătatea reproductivă Articolul 6. Sănătatea sexual-reproductivă a adolescenților, în cazul minorilor cu vârsta până la 16 ani, consimțământul benevol pentru obținerea serviciilor de ocrotire a sănătății reproductivă este exprimat atât de minor, cât și de reprezentantul legal al acestuia. În cazul când este imposibil de a obține consimțământul reprezentantului legal al minorului și când serviciile medicale sânt indicate pentru a păstra viața și sănătatea acestuia, este suficient consimțământul său benevol. În această situație, decizia este luată în mod consultativ de către prestatorii de servicii, în interesul superior al minorului, în conformitate cu actele normative în vigoare.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tinerii din cadrul GRSI, indiferent de gen și orientare sexuală, beneficiază de drepturi, inclusiv de acces la informare și servicii de SSR în cadrul asistenței medicale primare (medicul de familie, specialistul din cadrul cabinetului de sănătate a reproductivă), precum și în cadrul Rețelei Youth Clinic/ Centrelor de Sănătate Prietenoase Tinerilor, inclusiv: 	

Tipul serviciilor de prevenire	Recomandări și instrucțiuni	Remarci adiționale
	<ul style="list-style-type: none"> - examinarea ginecologică și de laborator gratuită; - consilierea în alegerea metodei de contracepție, oferirea gratuită a mijloacelor moderne de contracepție; - tratamentul ITS; - oferirea testelor pentru determinarea sarcinii, consilierea în caz de sarcină, referire către instituții specializate în cazul nașterii unui copil; - oferirea accesului la servicii de avort sigur și consiliere contraceptivă post-avort; - vaccinarea anti-HPV; - servicii pentru afirmarea identității de gen. 	
<p>Servicii de prevenire a violenței, traficului de persoane și asigurarea securității/siguranței beneficiarilor;</p>	<p>Comunicarea, informarea și educarea cu privire la violență, trafic de persoane și prevenirea acestora, este o componentă-cheie a programelor de prevenire HIV:</p> <ul style="list-style-type: none"> - În scopul reducerii violenței față de persoanele din cadrul GRSI, PRR realizează: ședințe de consiliere individuală și în grup, elaborare și distribuire de materiale informative cu privire la prevenirea violenței, la necesitate referă/ însoțesc supravețuitorii cazurilor de violență către poliție, centrele pentru asistență a supravețuitorilor cazurilor de violență. - Personalul PRR beneficiază de formare profesională corespunzătoare, pentru identificarea cazurilor de violență și oferirea asistenței necesare supravețuitorilor cazurilor de violență. - Ședințe de consiliere individuală și în grup, sunt organizate și desfășurate de către lucrătorii sociali, asistenții sociali, psihologi și alți angajați ai PRR. - Programele de prevenire a infecției HIV includ măsuri de consiliere și asistență a beneficiarilor săi – în caz de violență (fizică, psihologică și sexuală). Astfel de asistență poate include: trimitere pentru examinare și îngrijire medicală, oferirea contracepției de urgență și de prevenire a infecției HIV prin PPE, și de prevenire a ITS; acordarea asistenței psihologice de urgență și pe termen lung; acordarea asistenței juridice, inclusiv pregătirea declarației cazului de violență la poliție ; referirea la centrele pentru asistență a supravețuitorilor cazurilor de violență. - În scopul prevenirii traficului de persoane, programele de prevenire a infecției HIV includ activități de informare cu privire la – fenomenul traficului de ființe umane, riscurile și consecințele acestuia. - PRR furnizează informații referitor la strategiile utilizate în caz de situații de risc privind traficul de persoane. Aceste informații sunt distribuite în timpul consilierilor individuale, activităților în grup, precum și prin intermediul materialelor informaționale. - PRR lucrează/colaborează cu inspectoratele de poliție în vederea schimbării percepției sociale asupra persoanelor din mediul GRSI, asigură organizarea și funcționarea unei linii de asistență telefonică. 	<ul style="list-style-type: none"> - În cadrul activităților de prevenire a violenței în cadrul GRSI – sunt realizate activități de IEC vizând : tipurile de violență, prevenirea violenței, abilități de negociere și comunicare, asistență în caz de violență, siguranță LS în contextul prestării serviciilor sexuale, respectarea drepturilor etc. - PRR va întocmi o bază de date a organizațiilor care oferă servicii esențiale supravețuitorilor cazurilor de violență, și cazurilor de trafic de persoane, și la necesitate va referi beneficiarii către acestea.

Tipul serviciilor de prevenire	Recomandări și instrucțiuni	Remarci adiționale
<p>Servicii sensibile la dimensiunea de gen</p>	<p>Servicii sensibile la dimensiunea de gen sunt oferite cu scopul atingerii confortului maximal în dimensiunea sa de gen, îmbunătățirii sănătății și calității vieții, confortului psihologic și autorealizării persoanelor TG:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Evaluarea și asistență medico-psihologică; - Readaptarea socială a TG, prin suport social și psiho-terapeutic; - Asistența medicală specializată pentru confirmarea identității de gen, depășirea disforiei de gen; - Asistență juridică se oferă cu scopul schimbării sexului în documentele de identitate; - Tinerii TG, sau cu altă identitate de gen, precum și tinerii care se confruntă cu incongruență de gen, trebuie să beneficieze de informare și consiliere privind identitatea lor de gen și suport pentru afirmarea genului, inclusiv opțiuni pentru terapia hormonală. - Prestatorii de servicii de prevenire HIV vor informa tinerii TG despre efectele și opțiunile terapiei hormonale. - Subiectele referitor la fertilitate și contracepție sunt discutate cu persoanele TG, pentru prevenirea sarcinilor neplanificate. 	<ul style="list-style-type: none"> - În comunicarea cu persoanele TG sunt re-flectați/utilizați termenii pe care acestea le utilizează cu referire la corpul și organele genitale, ceea ce contribuie la stabilirea relațiilor și încrederii între prestatorul de servicii și persoana TG. - Persoanele TG au dreptul să ia decizii informate cu privire la orice intervenție medicală la oricare din etapele de conformare a sexului.
<p>Servicii de motivare și sporire a atractivității serviciilor de prevenire HIV</p>	<p>Pentru asigurarea atractivității serviciilor de prevenire a infecției HIV organizația, în funcție de posibilități, organizează servicii de motivare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pentru beneficiarii fără locuință, programele de prevenire a infecției HIV vor contribui la soluționarea acestei probleme, prin identificarea unui loc de cazare sau referire către organizații care pot contribui la soluționarea acestor probleme; - În scopul asigurării cu îmbrăcăminte a beneficiarilor din cadrul GRSl - PRR organizează târguri de colectare a îmbrăcămintei de la potențiali donatori; - În scopul motivării beneficiarilor de a accesa serviciile de prevenire a infecției HIV, organizația prevede în bugetele sale - fonduri pentru achiziționarea pachetelor alimentare (ceai, cafea, biscuiți, etc.), sau pachete igienice (săpun, șampon, gel de duș, pastă și periuță de dinți) etc. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pentru beneficiarii lipsiți de condiții/mijloace igienice la domiciliu, și care necesită/ solicită efectuarea unui duș, spălarea hainelor - organizația va asigura astfel de condiții/servicii, în măsura resurselor financiare disponibile etc.

ANEXA 3

LISTA CONSUMABILELOR, MEDICAMENTELOR, SOLUȚIILOR DEZINFECTANTE ȘI ALTOR MIJLOACE NECESARE PENTRU ACTIVITATEA PRR PENTRU GRSI:

Pentru realizarea activității de prevenire a infecției HIV în mediul GRSI, organizațiile care prestează servicii, trebuie asigurate cu consumabile, medicamente, soluții dezinfectate, teste rapide de diagnostic, produse de menținere a sănătății. În cazul disponibilității de resurse financiare mobilizate suplimentar în cadrul organizației, lista prezentată poate fi suplinită cu alte produse identificate în baza evaluării necesităților persoanelor din cadrul GRSI.

1.	Seringi	<ul style="list-style-type: none"> - Seringi 1ml cu ac nedetașabil - Seringi 1ml cu ac detașabil - Seringi 2ml - Seringi 5ml - Seringi 10ml - Seringi 20ml
2.	Prezervative	<ul style="list-style-type: none"> - Prezervative clasice - Prezervative cu aromă - Prezervative ultrasubțiri - Prezervative cu duritate sporită - Prezervative după tipul de mărimi (dimensiuni)
3.	Lubrifianti pe bază de apă	-
4.	Soluții dezinfectante cutanate cu efect antiseptic	De exemplu: Șervețele îmbibate cu alcool, Soluție Clorhexidină bigluconat 0,05%, Soluție Miramistin 0,05%, Soluție Peroxid de hidrogen 3%, Soluție Verde de briliant 1%, etc.
5.	Medicamente	<ul style="list-style-type: none"> - Unguente cu efect anestezic local, anticoagulant și antimicrobian; - Soluție Naloxonum
6.	Teste rapide de diagnostic	<ul style="list-style-type: none"> - HIV - Sifilis - HVC - HVB
7.	Teste de determinare a sarcinii	
8.	Șervețele umede, inclusiv intime	
9.	Fașă de tifon, vată	
10.	Mănuși din nitril	

ANEXA 4

Instituția, specialistul _____

Codul beneficiarului _____

CHESTIONAR Privind screening-ul Tuberculozei

Tuberculoza este o boală infecțioasă periculoasă, care se transmite de la om la om și duce la pierderea capacității de muncă, grad de invaliditate și chiar deces, dacă nu este depistată și tratată la timp.

Cel mai mare risc de a se îmbolnăvi de tuberculoză o au:

- persoanele fără loc stabil de trai;
- persoanele infectate cu HIV;
- persoanele utilizatoare de droguri intravenoase;
- persoanele dependente de substanțe psiho-active;
- persoanele care se află în contact permanent cu bolnavii de tuberculoză (forme contagioase);
- persoanele subponderale, cu malnutriție;
- persoanele ce au condiții nefavorabile de viață;
- persoanele cu boli cronice.

Dacă vă puteți atribui uneia sau mai multora dintre aceste categorii, aveți un risc mai mare de a vă îmbolnăvi de tuberculoză.

Vă propunem să răspundeți la câteva întrebări, care permit depistarea la timp și începerea tratamentului eficient al tuberculozei.

	Simptomele tuberculozei	Da	Nu
1.	Tuse umedă sau uscată care persistă mai mult de 2 săptămâni*		
2.	Hemoptizie (spută cu sânge, eliminată în timpul tusei)		
3.	Slăbiciune permanentă, oboseală nemotivată		
4.	Febră timp de o săptămână, fără o cauză evidentă, frisoane		
4.	Transpirație excesivă, mai ales noaptea		
6.	Pierdere nemotivată în greutate		
7.	Dureri în cutia toracică		
8.	Respirație îngreunată la efort fizic sau în repaus (dispnee)		
9.	Mărirea ganglionilor limfatici		

Răspunsul **DA** la prima întrebare obligatorie (*) și la oricare alte 2 întrebări, înseamnă suspiciune de infectare cu tuberculoză.

Chestionarul se completează în două exemplare: unul rămâne în dosarul beneficiarului în cadrul ONG, al doilea exemplar se anexează la tichetul de referire/însoțire a beneficiarului pentru consultația la specialistul de profil, cu scopul realizării examenului medical, care ar exclude/confirma diagnosticul de tuberculoză.

ANEXA 5

GLOSAR CU TERMENI CHEIE UTILIZAȚI

Tinerii care oferă servicii sexuale/ exploatați sexual – se referă la persoanele cu vârstă între 10-24 ani, care include copiii exploatați sexual cu vârsta între 10 și 17 ani și adulții lucrători sexuali cu vârsta între 18-24 ani [14].

Lucrătorii sexuali (femei, bărbați sau transsexuali în vârstă de peste 18 ani) – care primesc bani sau bunuri în schimbul prestării serviciilor sexuale, fie în mod regulat, sau ocazional. Lucrul sexual/ servicii sexuale, este contactul/ raportul sexual consensual între adulți, în schimbul banilor, sau bunurilor, care poate avea mai multe forme, și variază între, și în interiorul țărilor și a comunităților.

Tineri bărbați care întrețin relații sexuale cu bărbați – se referă la toți tinerii care se angajează în relații sexuale, sau romantice cu alți bărbați. Cuvintele “bărbați” și “sex” sunt interpretate diferit în diverse culturi și societăți, precum și de către persoanele implicate. BSB includ nu numai persoanele care se autoidentifică ca gay, sau homosexuali și întrețin relații sexuale numai cu persoane de același gen, dar și bărbați bisexuali și cei care se identifică ca heterosexuali (care se pot căsători și sunt tată la copii), dar care totodată, au relații sexuale cu persoane de același gen.

Tinerii transgen – este un termen umbrelă pentru toți tinerii a căror sens lăuntric al identității de gen, este diferit de genul care a fost atribuit la naștere. O persoană născută de gen feminin care se identifică ca bărbat, este bărbat/băiat TG. O persoană TG femeie/fată este persoană născută de gen masculin, care se identifică ca femeie/fată. Persoanele TG pot alege termenii pentru a se descrie “trans”, “trans persoană”, “femeie trans”, sau pur și simplu “bărbat”, sau “femeie”.

Identitate de gen – se referă la orice persoană care atribuie senzațiile individuale și interne către genul masculin, feminin sau alternativ, indiferent de sexul atribuit la naștere.

LGBTQI – subliniază diversitatea sexualității, identității de gen și caracteristicile sexuale.

Tinerii care injectează droguri – se referă la persoanele cu vârste cuprinse între 10 și 24 de ani, inclusiv copiii cu vârste între 10 și 17 ani, și adulții între 18 și 24 de ani, care injectează substanțe psihotrope (sau psiho-active) nemedicale sancționate. Tineri care folosesc droguri non-injectabile pot fi de asemenea, vulnerabili la infecția cu HIV, din cauza efectelor asupra comportamentului sexual, sau capacității de luare a deciziilor.

Tinerii aflați în detenție – se referă la tinerii privați de libertate, inclusiv în detenție la secția de poliție, într-o instituție penitenciară în timpul de așteptare a procesului de judecată, sau după condamnare. Detenția se referă, de asemenea la centrele pentru imigrație, centrele de detenție juvenilă, și centrele de reabilitare.

Tinerii aflați în detenție, se caracterizează prin riscul sporit de infectare cu HIV, HVC, HVB, TB și accesul redus la serviciile de sănătate.

Comunitatea – se referă la un grup de persoane care au interese comune și pot include populațiile-cheie, inclusiv tinerii din cadrul populațiilor-cheie, indiferent de aria geografică, mediul social sau cultural din care pot face parte.

Consumatori de substanțe psiho-active noi – consumatori de droguri injectabile și/sau neinjectabile (din categoria catinoane, amfetamine, fenetilamine etc.), de cele mai dese ori stimulatoare cu statut legal, ilegal sau nereglementat, care produc daune individual, și la nivelul sănătății publice, similar substanțelor aflate sub controlul Convenției unice cu privire la Droguri din anul 1961, sau a Convenției cu privire la substanțele psihotrope din anul 1971.

Lucrător social (în teren) – se referă la o persoană dintr-o populație-cheie, care desfășoară activități în teren pentru beneficiarii din aceeași populație-cheie. Lucrătorul social este angajat al organizației ce oferă servicii de prevenire a infecției HIV, beneficiarilor din GRSI. Lucrătorul social poate de asemenea, să fie cunoscut și prin alți termeni, precum lucrător comunitar, “educator de la egal la egal”, lucrător outreach.

Drop-in centru – este un loc unde persoanele din mediul GRSI, inclusiv tinerii din cadrul populațiilor-cheie, se pot întâlni cu alți membri ai comunității, pentru a se relaxa, a desfășura evenimente sociale, sau urma cursuri de formare.

LS în stradă – sunt bărbați și femei care prestează servicii sexuale pe stradă, în diferite locuri, și care pot lucra independent, în grup, sau pot avea un proxenet.

LS de traseu – activează pe autostrăzi și la intrările în localități, independent sau în grupuri, oferind servicii mai frecvent șoferilor de cursă lungă, persoanelor din localitățile limitrofe. LS de traseu, sunt cei mai expuși riscului de infectare cu HIV, violenței, fiind mai puțin informați cu privire la riscurile infecției HIV și ITS; deseori consumă droguri și alcool, ceea ce reduce posibilitatea utilizării permanente a mijloacelor de protecție față de HIV și ITS.

LS în bordeluri clandestine (case, apartamente) – activează de obicei sub protecția unui proxenet – în apartamente, saloane de masaj, sau pe stradă. Această categorie de LS mai rar accesează serviciile de prevenire, de diagnostic și tratament a HIV și ITS.

LS de elită – prestează servicii în hoteluri scumpe, cluburi, baruri, restaurante, unui cerc relativ restrâns de clienți (afaceriști, politicieni, turiști), de aceea sunt greu accesibile pentru acoperire cu servicii de prevenire HIV și ITS.

LS prin “sex-agentie”, poate fi mascată sub forma unui salon de masaj, saună etc., care sunt accesate prin internet, ziare și printr-o rețea de persoane implicate în organizarea sexului comercial (de exemplu, angajații hotelurilor, taximetriștii).

Partenerii LS – sunt soții/soțiile, prietenii ocazionali, sau cunoștințele care de regulă nu plătesc pentru servicii. LS nu folosesc prezervativul cu partenerii, din mai multe motive: psihologice, emoționale, fizice, încrederea în partener, dorința de a avea un copil etc.

ANEXA 6

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Ghid național de diagnostic de laborator al infecției cu HIV, Chișinău, 2018
2. Protocol clinic național – 313, Profilaxia Pre-expunere la infecția HIV, Chișinău, 2018
3. Protocol clinic național – 314, Profilaxia Post-expunere la infecția HIV, Chișinău, 2018
4. Progress report on HIV /AIDS, Republic of Moldova, 2018
5. Inter-Agency Field Manual on Reproductive Health in Humanitarian Settings (IAFM 2018)
6. Implementing Comprehensive HIV and HCV Programmes with People Who Inject Drugs practical guidance for collaborative interventions, United Nations Office on Drugs and Crime, 2017
7. Protocol clinic național – 225, Tratatamentul farmacologic al dependenței de opiacee, Chișinău, 2017
8. Практический инструмент для программ реагирования на ВИЧ и охраны сексуального и репродуктивного здоровья с молодыми людьми из ключевых групп населения в Восточной Европе и Центральной Азии, ЮНФПА 2017
9. Consolidated guidelines on HIV prevention, diagnosis, treatment and care for key population. Geneva, World Health Organization, 2016
10. Implementing Comprehensive HIV and STI Programmes with Transgender People practical guidance for collaborative interventions, United Nations Development Programme, 2016
11. Tool to set and monitor targets for HIV prevention, diagnosis, treatment and care for key populations, supplement to the 2014 consolidated guidelines for HIV prevention, diagnosis, treatment and care for key populations, Geneva, World Health Organization, July 2015
12. Technical brief HIV and young transgender people, Geneva, World Health Organization, 2015
13. Technical brief HIV and young men who have sex with men Geneva, World Health Organization, 2015
14. Technical brief HIV and young people who inject drugs, Geneva, World Health Organization, 2015
15. Technical brief HIV and young people who sell sex, Geneva, World Health Organization 2015
16. Ghidul practic siguranța injectărilor, Geneva, World Health Organization, 2015
17. Consolidated guidelines on HIV testing services, 2015
18. The Global Fund to fight AIDS, Tuberculosis and Malaria (2014), Global Fund Information Note: Addressing Sex Work, MSM and Transgender People in the Context of the HIV Epidemic (February 2014).
19. The World Bank. The Global HIV Epidemics among Sex Workers, 2013
20. Implementing Comprehensive HIV/STI Programmes with Sex Workers Practical Approaches from Collaborative Interventions, Geneva, World Health Organisation 2013

21. Guidance on prevention of viral hepatitis B and C among people who inject drugs. Geneva, World Health Organization, 2012
22. Technical guide for countries to set targets for universal access to HIV prevention, treatment and care for injecting drug users, WHO, UNDOC, UNAIDS, 2012
23. Guidance on Prevention of viral Hepatitis B and C among people who inject drugs, WHO, 2012
24. LEGEA Nr. 138 din 15.06.2012 privind sănătatea reproducerii, Articolul 6. Sănătatea sexual-reproductivă a adolescenților
25. Baral S et al. Burden of HIV among female sex workers in low-income and middle-income countries: a systematic review and meta-analysis. Lancet Infectious Diseases, 15 March 2012
26. UNAIDS. Guidance note on HIV and sex work. Geneva, UNAIDS, updated 2012
27. Prevention and treatment of HIV and other sexually transmitted infections for sex workers in low- and middle-income countries: recommendations for a public health approach, WHO, 2012
28. WHO, UNFPA, UNAIDS, NSWP, Prevention and treatment of HIV and other sexually transmitted infections for sex workers in low- and middle-income countries: recommendations for a public health approach. Geneva, 2012
29. Guidelines on surveillance among populations most at risk for HIV, WHO, 2011
30. Network of Sex Worker Projects. Female, male and transgender sex workers' perspective on HIV and STI prevention and treatment services: a global sex worker consultation. Edinburgh, NSWP, 2011
31. MSM in Eastern Europe: Package of Services/July 2011
32. A Handbook for Improving HIV Testing and Counselling Services, Geneva, World Health Organisation 2010
33. Signs of a Hidden HIV Epidemic: Men Who Have Sex with Men in Eastern European Countries, USAID, 2011.UNODC, WHO, UNAIDS. Testing and counselling in prisons and other closed settings. Vienna, UNODC, 2009
34. Curtis M, Guterman L. Overdose prevention and response: a guide for people who use drugs and harm reduction staff in Eastern Europe and Central Asia. New York, Open Society Institute, 2009
35. Руководство по осуществлению программ игл и шприцев, 2009
36. Standarde de calitate a serviciilor de sanatate prietenoase tinerilor în Republica Moldova, 2009
37. Standarde de reducere a riscurilor asociate consumului de droguri injectabile și de asistență psiho-socială consumatorilor de droguri, Republica Moldova, 2009
38. Toolkit for monitoring and evaluation of interventions for sex workers, WHO,2009
39. HIV and other STIs among MSM in the European Region, Report on a consultation, WHO, 2008
40. HIV/AIDS and human rights advocacy and training resource manual. Windhoek, Namibia, AIDS Rights Alliance for Southern Africa, 2008
41. WHO, UNODC, UNAIDS. Policy guidelines for collaborative TB and HIV services for injecting and other drug users: an integrated approach. Evidence for Action Technical Papers. Geneva, WHO, 2008

42. Lawn JE et al. Alma-Ata 30 years on: revolutionary, relevant, and time to revitalise, 2008
43. Guidelines for the Psychosocially Assisted Pharmacological Treatment of Opioid Dependence
44. Legea NR. 23 DIN 16.02.2007 cu privire la profilaxia infecției HIV/SIDA Articolul 13. Consimțământul pentru testarea la marșerii HIV subpunct (2)
45. Evidence for action: effectiveness of community-based outreach in preventing HIV/AIDS among injecting drug use
46. Международные руководящие принципы по ВИЧ/СПИДу и правам человека
47. Ghid terminologic pentru mass-media în comunicarea cu și despre grupurile vulnerabile discriminării
48. <https://www.who.int/reproductivehealth/publications/contraceptive-eligibility-women-at-high-risk-of-HIV/en/>
49. <https://www.who.int/news-room/detail/29-08-2019-who-revises-recommendations-on-hormonal-contraceptive-use-for-women-at-high-hiv-risk>
50. <https://www.who.int/hiv/pub/guidelines/keypopulations-2016/en/>
51. Implementing Comprehensive HIV and HCV Programmes with People Who Inject Drugs: Practical Guidance for Collaborative Interventions (the “IDUIT”)
52. Implementing Comprehensive HIV/STI Programmes with Sex Workers (the “SWIT”)
53. Implementing comprehensive HIV and STI programmes with men who have sex with men (the “MSMIT”)
54. Implementing Comprehensive HIV and STI Programmes with Transgender People (the “TRANSIT”)
55. “Health, Rights and Well-Being Practical Tool for HIV and SRH Programmes with Young Key Populations”

